

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

**«ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ 2014 – 2020»**

**« ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΕΠ 2014-2020»**

advice
management consultants

ADVICE Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε.
26ης Οκτωβρίου 90, Τ.Κ. 546 27, Θεσσαλονίκη.
Τηλ.: (2310) 535888.
Fax: (2310) 537677.
<http://www.advicemd.gr>
e-mail: central@advicemd.gr

ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 εκπονήθηκε στα πλαίσια του έργου «Σύμβουλος εκ των προτέρων αξιολόγησης και στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020» και σύμφωνα με τα περιεχόμενα της ΚΥΑ 107017/2006, η οποία ενσωμάτωσε στο εθνικό περιβαλλοντικό δίκαιο την Οδηγία 2001/42/ΕΚ περί εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων. Το έργο ανατέθηκε από την Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας Ηπείρου στην «ADVICE Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε.

Η διαδικασία κατάρτισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ολοκληρώθηκε και υποβλήθηκε με ΑΠ 173191/12.6.2014 στην αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ (ΕΥΠΕ), με την οποία ολοκληρώθηκε η διαδικασία διαβούλευσης. Η διαδικασία διαβούλευσης με τις αρμόδιες υπηρεσίες και το ενδιαφερόμενο κοινό ξεκινά άμεσα.

Ι. Η διαδικασία της ΣΠΕ συνοπτικά

Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, είναι στην ουσία μια εκ των προτέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων (θετικών ή αρνητικών) από την υλοποίηση του Προγράμματος στο περιβάλλον. Η ΣΠΕ περιλαμβάνει τη διαδικασία εκπόνησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), τη διαβούλευση της, την κατάθεση και την έγκρισή της από τις αρμόδιες εθνικές αρχές και την εγκατάσταση του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης κατά την υλοποίηση των επιπτώσεων του Προγράμματος. Είναι αυτόνομη από τη διαδικασία σχεδιασμού του Προγράμματος και διεξάγεται παράλληλα με αυτόν. Η ΣΠΕ (βάσει της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ) αποτελεί υποχρεωτικό στάδιο διαβούλευσης των Προγραμμάτων.

Η ΣΠΕ υλοποιήθηκε σε συνδυασμό με την εκ των προτέρων αξιολόγηση του ΠΕΠ Ηπείρου. Στόχος της είναι να διασφαλίσει ότι το νέο ΠΕΠ συμβάλλει θετικά στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και ότι υποστηρίζει τους στόχους της χώρας και της ΕΕ για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

Αυτό επιτυγχάνεται με τα εξής:

Με τον καθορισμό των περιβαλλοντικών παραμέτρων στο πλαίσιο των οποίων το πρόγραμμα θα λειτουργήσει.

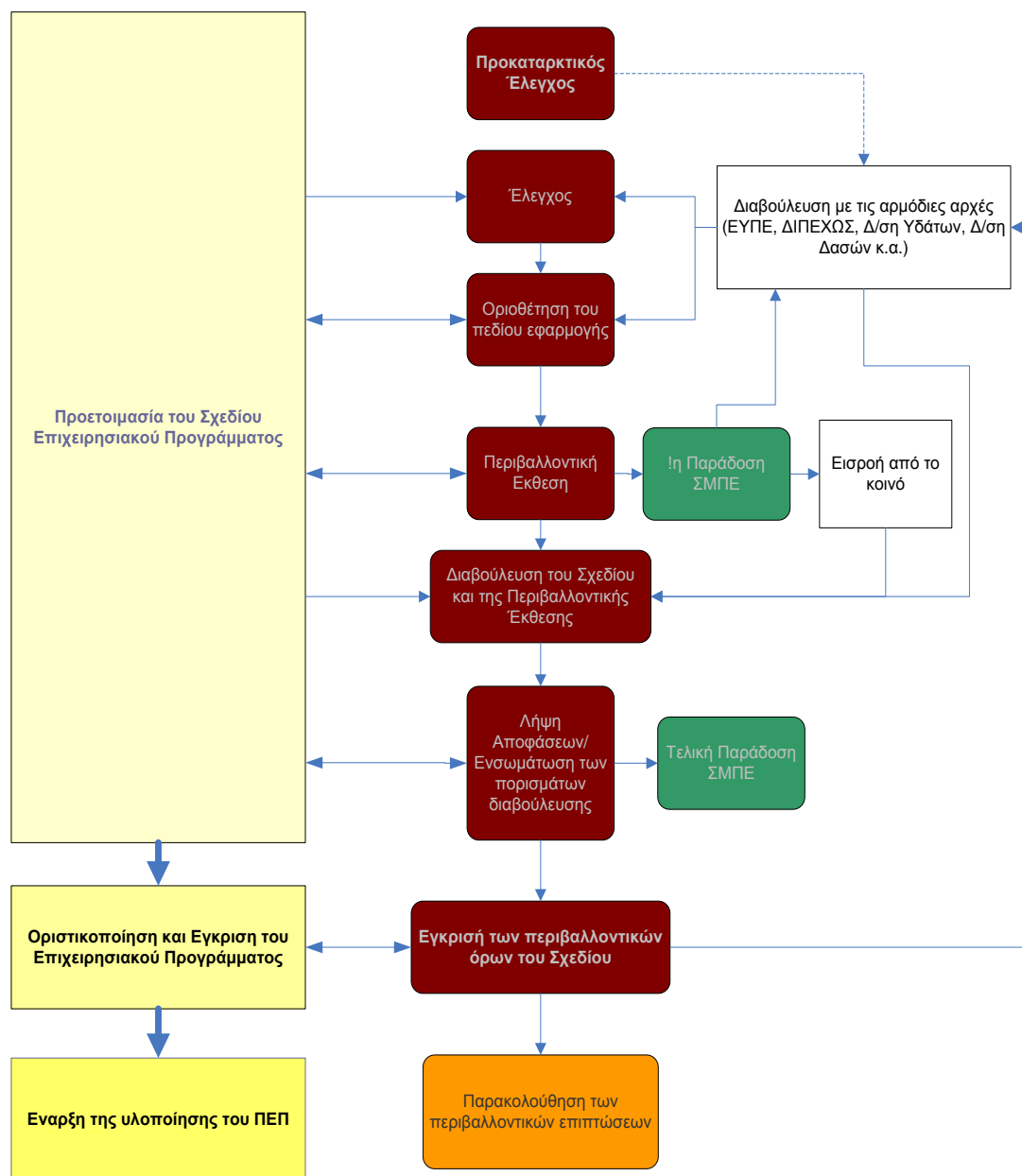
Τον εντοπισμό, την περιγραφή και την αξιολόγηση των πιθανών σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον που προκύπτουν από την εφαρμογή του προγράμματος.

Λαμβάνοντας υπόψη λογικές εναλλακτικές λύσεις.

Ο σκοπός, συνεπώς της ΣΠΕ, είναι να εξασφαλιστεί ότι θα ενημερώσει την Προγραμματική διαδικασία πριν από την έκδοσή της, καθώς και ότι θα παράσχει το περιβαλλοντικό πλαίσιο για την εφαρμογή της.

Συνοπτικά η διαδικασία περιγράφεται στο παρακάτω σχήμα και περιλαμβάνει:

Σχήμα 1: Σχηματική απεικόνιση διαδικασίας ΣΠΕ

Η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Η Περιβαλλοντική Έκθεση οργανώνεται σε ένα τεύχος (Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών επιπτώσεων – ΣΜΠΕ), η οποία αποτελείται από 10 κεφάλαια (συν ένα παράρτημα) σύμφωνα με τα περιεχόμενα που περιγράφονται στην προκήρυξη (ΕΝΟΤΗΤΑ 5. Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση) και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Παραγράφου 5 του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ και περιλαμβάνει τα εξής κεφάλαια:

1. **Μη τεχνική περίληψη της ΣΠΕ:** συνοψίζει τα κύρια πορίσματα και αναδεικνύει τα κύρια σημεία λήψης αποφάσεων κατά τρόπο κατανοητό από μη επιστημονικό κοινό.
2. **Γενικά στοιχεία:** Δίνονται στοιχεία της αρχής σχεδιασμού του σχεδίου ή προγράμματος, καθώς και του μελετητή της Σ.Μ.Π.Ε.

3. **Σκοπιμότητα και Στόχοι του Προγράμματος:** Αναλύονται η σκοπιμότητα και οι στόχοι του σχεδίου ή προγράμματος. Επίσης συμπεριλαμβάνονται: α) οι διεθνείς ή κοινοτικοί ή εθνικοί στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας που αφορούν στο σχέδιο ή πρόγραμμα, β) ο τρόπος με τον οποίο οι στόχοι αυτοί και τα περιβαλλοντικά ζητήματα ελήφθησαν υπόψη κατά την προετοιμασία του, γ) η σχέση του με άλλα σχετικά σχέδια και προγράμματα.
4. **Περιγραφή του Προγράμματος.** Περιλαμβάνει συνοπτική περιγραφή των στόχων, των προτεραιοτήτων, των δράσεων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του προγράμματος.
5. **Εναλλακτικές δυνατότητες:** Περιγράφονται οι εύλογες εναλλακτικές δυνατότητες, συμπεριλαμβανομένων: α) της μηδενικής λύσης, β) των λόγων επιλογής των εναλλακτικών δυνατοτήτων που εξετάστηκαν, γ) των περιβαλλοντικά τεκμηριωμένων λόγων επιλογής του προτεινόμενου σχεδίου ή προγράμματος έναντι των άλλων εναλλακτικών δυνατοτήτων.
6. **Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του Περιβάλλοντος:** Σύμφωνα με ΚΥΑ 107017/2006 στο τμήμα αυτό δίνονται πληροφορίες για: α) τα σχετικά στοιχεία της τρέχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης και η βάση αυτής πιθανή εξέλιξη εάν δεν εφαρμοσθεί το σχέδιο ή πρόγραμμα, β) τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των περιοχών που ενδέχεται να επηρεασθούν σημαντικά εντός της περιοχής μελέτης, γ) τα τυχόν υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα των περιοχών της παραγράφου β' ανωτέρω, κυρίως εάν πρόκειται για περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας, όπως εκείνες που περιλαμβάνονται στο εθνικό σκέλος του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000.
7. **Εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο Περιβάλλον του Προγράμματος:** Προσδιορίζονται, εκτιμώνται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, και ειδικότερα οι πρωτογενείς και δευτερογενείς, σωρευτικές, συνεργιστικές, βραχυ-, μεσο-, μακροπρόθεσμες, μόνιμες και προσωρινές, θετικές και αρνητικές επιπτώσεις σε τομείς όπως: η βιοποικιλότητα, ο πληθυσμός, η ανθρώπινη υγεία, η πανίδα, η χλωρίδα, το έδαφος, τα ύδατα, ο αέρας, οι κλιματικοί παράγοντες, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία, η πολιτιστική κληρονομιά συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς, το τοπίο και οι σχέσεις μεταξύ των ανωτέρω παραγόντων. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται ο τρόπος διενέργειας της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Επίσης περιγράφονται: α) οι προτάσεις / κατευθύνσεις / μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και β) το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος (monitoring).
8. **Στοιχεία Κανονιστικής Πράξης:** Στο κεφάλαιο αυτό δίνονται στοιχεία της κανονιστικής πράξης των παραπάνω: α) οι προτάσεις / κατευθύνσεις / μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και β) το σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος (monitoring).
9. **Οι δυσκολίες που ανέκυψαν κατά την εκπόνηση**
10. **Βασικές μελέτες και έρευνες:** Αφορά πρόσθετες βασικές μελέτες: οι οποίες κρίνονται απολύτως αναγκαίες για την έγκριση έργων ή δραστηριοτήτων.
11. **Παραρτήματα**

II. Σκοπιμότητα και Στόχοι του Σχεδίου

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη (30/04/14) υποβολή του ΠΕΠ, το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Ηπείρου για το 2020 διατυπώνεται ως *«να καταστεί η Περιφέρεια αξιοβίωτη και αυτοτροφοδοτούμενη, έχοντας εξωστρεφή ανάπτυξη, εστιασμένη στις παραγωγικές δραστηριότητες που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα και ενισχύουν την τοπική ταυτότητα, με σεβασμό στο περιβάλλον, την ιστορία και τον πολίτη της Ηπείρου»*.

Για την επίτευξη του Αναπτυξιακού Οράματος της Περιφέρειας, διαμορφώνεται ένα συνεκτικό πλέγμα πέντε Στρατηγικών Στόχων (Σ.Σ). Ειδικότερα:

- Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με ανάπτυξη της καινοτομίας και των ΤΠΕ (ΣΣ1).
- Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος ανάπτυξη (ΣΣ2).
- Ενίσχυση υποδομών μεταφορών (ΣΣ3).
- Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας (Σ.Σ4).
- Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση διακρίσεων (ΣΣ5).

Προτεραιότητες του ΠΕΠ αποτελούν

- Η ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας (με επικέντρωση στις ΜΜΕ), με ανάπτυξη της καινοτομίας και των ΤΠΕ αποτελεί βασική στρατηγική προτεραιότητα της Περιφέρειας.
- Η προστασία του και η γενικότερη μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, παράλληλα με την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.
- Στον τομέα των μεταφορών προτεραιότητα αποτελεί η διασύνδεση των υποδομών που αποτελούν τμήμα ΔΕΔ-Μ με τα αστικά κέντρα και περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και τουριστικού ενδιαφέροντος, η αναβάθμιση των λιμένων υποδομών που θα ενισχύσουν σημαντικά την προσπελασιμότητα της ευρύτερης περιοχής και τη θέση της στο ευρύτερο σύστημα μεταφορών της Αδριατικής – Ιονίου, καθώς και η βελτίωση της οδικής ασφάλειας.
- Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης και των αποτελεσμάτων που έχει επιφέρει στην κοινωνική συνοχή της.
- Η βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος υγείας και η διασφάλιση της πρόσβασης σε υποδομές και σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ατόμων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς και η διασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγείας στους κατοίκους των απομακρυσμένων αγροτικών κοινοτήτων, των αραιοκατοικημένων περιοχών και των ορεινών περιοχών μέσω της αξιοποίησης της τεχνολογίας.
- Τέλος με δεδομένη την αμφίδρομη σχέση μεταξύ εκπαίδευσης και υγείας με τελικό αποτέλεσμα την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας προτεραιότητα αποτελεί και η περαιτέρω βελτίωση των υποδομών εκπαίδευσης.

Έπειτα, από συνοπτική αναφορά των Σχεδίων, Προγραμμάτων και Πολιτικών (ομαδοποιημένα ως προς θέμα – τομέα πολιτικής), που αφορούν το ΠΕΠ και είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη από το σχεδιασμό, αξιολογείται ότι ο κάθε ειδικός στόχος του ΠΕΠ συσχετίζεται απευθείας με ένα συγκεκριμένο στόχο πολιτικής, σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1: Ενσωμάτωση Στόχων Περιβαλλοντικής Πολιτικής στους Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	Διεθνείς, κοινοτικοί και εθνικοί στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας στους οποίους ενσωματώνει:
Ε.Σ.4.3.1. Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του κτιριακού αποθέματος της Περιφέρειας	<ul style="list-style-type: none"> Εμβληματική Πρωτοβουλία "Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους" Οδηγία 2009/28/ΕΚ (σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές), Εθνικό σχέδιο δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας Οδηγία 2012/27/ΕΕ (σχετικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα)
ΕΣ 4.5.1 Μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος των μεταφορών στην Περιφέρεια, ιδίως στις αστικές περιοχές	<ul style="list-style-type: none"> Εμβληματική Πρωτοβουλία "Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους" Οδηγία 2008/50/ΕΚ (για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη) Οδηγία 2002/49/ΕΚ (σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου)
ΕΣ 4.5.2 Δημιουργία αστικών περιοχών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα	<ul style="list-style-type: none"> Εμβληματική Πρωτοβουλία "Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους" Οδηγία 2009/28/ΕΚ (σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές), Εθνικό σχέδιο δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας Οδηγία 2012/27/ΕΕ (σχετικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα)
ΕΣ5.2.1 Ενίσχυση της ικανότητας της Περιφέρειας στην πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών	<ul style="list-style-type: none"> Οδηγία 2007/60/ΕΚ (για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας) Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης (Πρωτόκολλο Μεσογείου) Στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
ΕΣ6.2.1 Αύξηση της αποτελεσματικότητας στη διαχείριση των υδατικών πόρων	<ul style="list-style-type: none"> Οδηγία 2000/60/ΕΚ (για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων και υποκείμενες Οδηγίες 91/271/ΕΚ κλπ) Σχέδια Διαχείρισης Υ.Δ. GR05
ΕΣ6.3.1 Αύξηση της επίδρασης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην περιφερειακή οικονομία	<ul style="list-style-type: none"> Στρατηγική για το Ιόνιο -Αδριατική COM(2012) 713
ΕΣ6.4.1 Αποτελεσματική διαχείριση και προστασία περιοχών ιδιαίτερης οικολογικής αξίας	<ul style="list-style-type: none"> Οδηγία 92/43/ΕΟΚ (για τη διατήρηση των οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας) Οδηγία 2009/147/ΕΚ (περί της διατηρήσεων των άγριων πτηνών) Ευρωπαϊκή και Εθνική Στρατηγική για την Βιοποικιλότητα 2020

ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	Διεθνείς, κοινοτικοί και εθνικοί στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας στους οποίους ενσωματώνει:
ΕΣ6.5.1 Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και του μικροκλίματος των αστικών περιοχών	<ul style="list-style-type: none"> Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για Περιοχές Natura 2000 2014-2020 Εδαφική Ατζέντα 2020 Χάρτα της Λειψίας για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη ΠΠΧΣΑΑ Οδηγία 2008/50/ΕΚ (για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη) Οδηγία 2002/49/ΕΚ (σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου) Χάρτα της Λειψίας για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Παράλληλα, η δράση του ΠΕΠ για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, αλλά και οι επιπτώσεις που θα προκληθούν από την υλοποίησή του αναμένεται συνεπώς να είναι συμπληρωματική άλλων δράσεων και επιπτώσεων που θα προκληθούν από τα υπόλοιπα προγράμματα, και συνοψίζεται σε δύο κύρια επίπεδα μεταξύ:

- των προγραμμάτων του Αγροτικού Χώρου (ΠΑΑ) και της Αλιείας που χρηματοδοτούνται από τα αντίστοιχα μέσα (ΕΤΓΑΑ, ΕΤΘΑ αντίστοιχα) και εφαρμόζονται στις αγροτικές και παράκτιες - θαλάσσιες περιοχές αντίστοιχα με κύρια συμπληρωματικότητα θέματα:
 - διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος - Βιοποικιλότητας: Δάση στο ΠΑΑ, Θάλασσες στο ΕΠΑΛ, Προστατευόμενες περιοχές (πλην δασών) στα ΕΠ του ΕΣΠΑ,
 - αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (Κλιματικής Αλλαγής), ανά τύπο περιοχής,
 - ενεργειακή αποδοτικότητα - ΑΠΕ: Διοίκηση, οικία, παραγωγικές δραστηριότητες πλην πρωτογενή, μεταφορές στο ΕΣΠΑ, Αλιευτικά σκάφη / υδατοκαλλιέργειες ΕΠΑΛ, κτηνοτροφία - γεωργία στο ΠΑΑ,
 - διαχείριση υδάτων - εφαρμογή σχεδίων διαχείρισης, ανά κατηγορία ωφελούμενου π.χ. αρδευτικά στο ΠΑΑ - ύδρευση στο ΕΣΠΑ.
- των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που χρηματοδοτούνται κατά περίπτωση από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΤΣ και καλύπτουν όλες τις άλλες κατηγορίες χώρου - οικονομικών δραστηριοτήτων, αλλά και το σύνολο των υποδομών που ανεξαρτήτως χώρου (ύπαιθρο, παράκτια ζώνη) δεν εξυπηρετούν αποκλειστικά την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα. Σε αυτό περιλαμβάνονται το ΠΕΠ και τα θεματικά Προγράμματα, όπως το ΕΠ «Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη» (Ε.Π. ΥΜΠΕΡΑΑ) και το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (Ε.Π.ΑνΕΚ).

III. Περιγραφή του Προγράμματος

Το Σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος περιλαμβάνει δέκα τμήματα και τα Παραρτήματα. Σ' αυτά είναι:

1. Στρατηγική για τη συμβολή του Ε.Π. στη Στρατηγική της Ένωσης για Έξυπνη, Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη οικονομικής, κοινωνικής και Εδαφικής Συνοχής
2. Άξονες Προτεραιότητας
3. Σχέδιο Χρηματοδότησης
4. Ολοκληρωμένη Προσέγγιση στην Εδαφική Ανάπτυξη
5. Ειδικές Ανάγκες γεωγραφικών περιοχών που πλήττονται περισσότερο από τη φτώχεια ή ομάδες –στόχοι που κινδυνεύουν που κινδυνεύουν περισσότερο από διακρίσεις και κοινωνική απομόνωση
6. Ειδικές Ανάγκες και των γεωγραφικών περιοχών που πλήττονται από σοβαρά και διαρκή φυσικά και δημογραφικά μειονεκτήματα
7. Αρχές και Φορείς που είναι αρμόδιοι για τη διαχείριση, τον έλεγχο και το δημοσιονομικό έλεγχο και το ρόλο των εταίρων
8. Συντονισμός ανάμεσα στα Ταμεία, το ΕΓΤΑΑ, το ΕΤΘΑ και άλλα ενωσιακά και εθνικά χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και με την ΕΤΕπ
9. Εκ των προτέρων όροι
10. Μείωση διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους
11. Οριζόντιες Αρχές
12. Χωριστά αρχεία
13. Παραρτήματα

Ο Συνολικός Π/Υ του ΠΕΠ ως Δημόσια Δαπάνη ανέρχεται σε 325,8 εκ. €. Το ποσοστό της συγχρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση ανέρχεται στο 80%. Οι Φορείς Χρηματοδότησης είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (283,1 εκ. €) , και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (42,7 εκ. €).

Πίνακας 2: Χρηματοδοτικός πίνακας ΠΕΠ Ηπείρου

	Κοινοτική Συμμετοχή	Εθνική Συμμετοχή	Συνολική Χρηματοδότηση
ΕΚΤ	34.176.723,00	8.544.181,00	42.720.904,00
ΕΤΠΑ	226.500.791,00	56.625.199,00	283.125.990,00
Σύνολο	260.677.514,00	65.169.380,00	325.846.894,00

Βάσει των προαναφερόμενων στο κεφάλαιο 1.2 Στόχων και Προτεραιοτήτων, το ΕΠ εστιάζεται σε πέντε Άξονες Προτεραιότητας (οι οποίοι αντιστοιχούν στους σχετικούς ΣΣ). Ειδικότερα:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με ανάπτυξη της καινοτομίας και των ΤΠΕ

ΘΣ 1: «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας».

ΘΣ 2: «Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών».

ΘΣ 3: «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων».

Άξονας Προτεραιότητας 2: Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος ανάπτυξη

ΘΣ 4: «Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς».

ΘΣ 5: «Πρωώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων».

ΘΣ 6: «Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και πρωώθηση της αποδοτικότητας των πόρων».

Άξονας Προτεραιότητας 3: Ενίσχυση υποδομών μεταφορών

ΘΣ 7: «Πρωώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων».

Άξονας Προτεραιότητας 4: Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας

ΘΣ 9: «Πρωώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης» (περιλαμβάνει Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΤΠΑ).

ΘΣ 10: «Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση» (περιλαμβάνει Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΤΠΑ).

Άξονας Προτεραιότητας 5: Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση διακρίσεων

ΘΣ 8: «Πρωώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων»

ΘΣ 9: «Πρωώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης» (περιλαμβάνει Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΚΤ).

Για τον Άξονα Προτεραιότητας 1 κύρια αναμενόμενα αποτελέσματα

- Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής.
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.
- Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που παράγουν προϊόντα νέα στην αγορά και νέα προς την επιχείρηση.
- Αύξηση του ποσοστού και του αριθμού των υπηρεσιών που παρέχονται ηλεκτρονικά στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Ενσωμάτωση των ΤΠΕ για την πρωώθηση προϊόντων και υπηρεσιών σε σημαντικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας σε τομείς με τοπικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, με έμφαση στην καινοτομία και στην εξωστρέφεια.
- Ανάπτυξη προϊόντων, υπηρεσιών ή/και διαδικασιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Αύξηση της απασχόλησης.

Για τον Άξονα Προτεραιότητας 2 κύρια αναμενόμενα αποτελέσματα

- ο Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας και παραγωγής.
- ο Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.
- ο Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που παράγουν προϊόντα νέα στην αγορά και νέα προς την επιχείρηση.
- ο Αύξηση του ποσοστού και του αριθμού των υπηρεσιών που παρέχονται ηλεκτρονικά στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- ο Ενσωμάτωση των ΤΠΕ για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών σε σημαντικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας.
- ο Αύξηση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- ο Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας σε τομείς με τοπικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, με έμφαση στην καινοτομία και στην εξωστρέφεια.
- ο Ανάπτυξη προϊόντων, υπηρεσιών ή/και διαδικασιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- ο Αύξηση της απασχόλησης.
- ο Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας.
- ο Μείωση των ετήσιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.
- ο Μείωση των δασικών πυρκαγιών.
- ο Μείωση των πλημμυρών και των επιπτώσεών τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- ο Προστασία της βιοποικιλότητας, μείωση του κατακερματισμού των βιοτόπων και δημιουργία συνεχούς δικτύου οικοτόπων, έτσι ώστε να διασφαλιστούν τα ενδιαίτηματα των ειδών σε περίπτωση πυρκαγιάς, πλημμύρας ή άλλων καταστροφών.
- ο Βελτίωση ποιοτικά και ποσοτικά της άμεσης ανταπόκρισης στη διαχείριση κινδύνων.
- ο Η προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων.
- ο Η αποτελεσματική διαχείριση των αστικών αποβλήτων, με ολοκλήρωση της κάλυψη των αναγκών σε Υποδομές Διαχείρισης, μείωση της παραγωγής αποβλήτων, προώθηση της επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και ανάκτησης αποβλήτων και υιοθέτηση ενός αποτελεσματικού συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων, σε περιφερειακό επίπεδο.
- ο Η ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας και η Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος, συνδράμοντας στις προσπάθειες του αντίστοιχου τομεακού προγράμματος για τη θεσμοθέτηση ενός διοικητικού Συστήματος Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών.
- ο Η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος μέσω ολοκληρωμένου σχεδιασμού με στόχο την ενίσχυση του τουρισμού.
- ο Η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη μέσω Ολοκληρωμένων Στρατηγικών.

Για τον Άξονα Προτεραιότητας 3 κύρια αναμενόμενα αποτελέσματα

- ο Βελτίωση ενδοπεριφερειακής κινητικότητας
- ο Ενίσχυση οδικής ασφάλειας και μείωση των ατυχημάτων
- ο Εξοικονόμηση ενέργειας

Για τον Άξονα Προτεραιότητας 4 κύρια αναμενόμενα αποτελέσματα

- Κάλυψη των ποιοτικών και ποσοτικών αναγκών υγείας και πρόνοιας στην Περιφέρεια με τη δημιουργία επιλεγμένων υποδομών.
- Άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων στον τομέα υγείας με την παροχή πρωτοβάθμιων υπηρεσιών υγείας σε απομονωμένες περιοχές.
- Κάλυψη αναγκών σε εξειδικευμένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας που απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους.
- Περιορισμό των εδαφικών ανισοτήτων και την ενίσχυση της εκπαίδευσης χωρίς διαχωρισμούς.
- Βελτίωση της προσβασιμότητας σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης.
- Βελτίωση της ποιότητας όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.

Για τον Άξονα Προτεραιότητας 5 κύρια αναμενόμενα αποτελέσματα

- Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων.
- Αύξηση Κοινωνικών επιχειρήσεων που δημιουργούνται, ή υποστηρίζονται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.
- Ανάσχεση των εμποδίων πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας.

IV. Εναλλακτικές δυνατότητες

Το Προγραμματικό Πλαίσιο ή πλαίσιο σχεδιασμού καθορίζεται από μια σειρά ήδη ειλημμένων και θεσμοθετημένων κανόνων και υποχρεώσεων που θα πρέπει το Πρόγραμμα σε οποιαδήποτε εναλλακτική του να τηρεί. Οι κανόνες αυτοί είναι:

- Να είναι σύμφωνο με τους Κανονισμούς των Διαρθρωτικών Ταμείων της Περιόδου 2014-2020, δηλαδή να τηρεί το ύψος των πόρων που κατευθύνονται προς την Περιφέρεια, τις υποχρεώσεις για Θεματική Συγκέντρωση των πόρων¹ και τις απαιτήσεις για την επιλεξιμότητα των έργων και την διαχείριση των πόρων. Η συμβατικότητα με τους Κανονισμούς εμμέσως συνεπάγεται ότι η κάθε εναλλακτική θα πρέπει να είναι εξίσου συμβατή και να προωθεί την Στρατηγική E2020 και τους στόχους της.
- Να είναι σύμφωνο με το ΕΣΠΑ 2014-2020, να εξυπηρετεί δηλαδή τους στόχους και τις επιλογές του και να συμβάλει στην παραγωγή των αποτελεσμάτων του.

¹ Στο σύνολο των λιγότερο πέντε ανεπτυγμένων Περιφερειών στις οποίες ανήκει και η ΑΜΘ, διάθεση min 50% των πόρων του ΕΤΠΑ σε εθνικό επίπεδο, στους θεματικούς στόχους 1, 2, 3 και 4 εκ των οποίων min 6% των πόρων σε εθνικό επίπεδο στο στόχο 4.

- Να υποστηρίξει την εκπλήρωση στόχων πολιτικής που είναι υπερκείμενες του Περιφερειακού αναπτυξιακού Σχεδιασμού, όπως αυτές εκφράζονται από τις εκ των προτέρων αιρεσιμότητες για την χρηματοδότηση των Προγραμμάτων (ex-ante conditionalities).

Βάσει των παραπάνω προσδιορίζονται δύο ρεαλιστικές εναλλακτικές οι οποίες είναι:

Εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν ως προς αποτέλεσμα για την βιώσιμη ανάπτυξη τρεις ρεαλιστικές εναλλακτικές λύσεις οι οποίες είναι:

- Μηδενική λύση: Μη υλοποίηση του ΠΕΠ Ηπείρου και του ΕΣΠΑ 2014-2020
- 1η εναλλακτική λύση: Μη υλοποίηση του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 άλλα υλοποίηση του υπολοίπου ΕΣΠΑ.
- 2η εναλλακτική λύση: Υλοποίηση του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 με διατήρηση της ισχύουσας στρατηγικής της περιόδου 2007-2013 και προσαρμογή των χρηματοδοτήσεων σε αυτή.
- Το βασικό σενάριο: διαμορφώνεται σύμφωνα με την στρατηγική του ΠΕΠ που παρουσιάστηκε στο κεφάλαιο 4.

και αξιολογούνται με τα εξής κριτήρια:

- Της βέλτιστης τοποθέτησης των πόρων για την υλοποίηση περιβαλλοντικών δράσεων.
- Της αποδοτικότητας του σχεδιασμού (βελτιστοποίηση της σχέσης του οφέλους που θα παραχθεί με την προσπάθεια - κόστος που θα επενδυθεί).
- Της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού (βελτιστοποίηση της κατεύθυνσης των πόρων προς τις πλέον σκόπιμες - αναγκαίες ενέργειες ή αυτές που παράγουν το βέλτιστο αποτέλεσμα).
- Της παραγωγής ολοκληρωμένου αποτελέσματος (βελτιστοποίηση των συνεργειών μεταξύ των δράσεων).

Σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια το κύριο σενάριο επικρατεί των τριών υπολοίπων λύσεων στα σημεία που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3: Συγκριτική παρουσίαση της αξιολόγησης των Σεναρίων

	Μηδενική Λύση	1η Εναλλακτική	2η Εναλλακτική	Κύριο Σενάριο
Ως προς την ανταπόκριση στις προκλήσεις	Μη υλοποίηση αναγκαίων εντοπισμένων έργων / δράσεων στο Περιβάλλον	Περιορισμός δράσεων σε εθνικής ευθύνης τομείς Ακύρωση Παρεμβάσεων για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, Ολοκληρωμένη Εδαφική Ανάπτυξη	Ακύρωση δράσεων ενεργειακής αποδοτικότητας, διαχείρισης απορριμμάτων Μικρότερη εξειδίκευση στόχων - δράσεων (κίνδυνος μειωμένης αποδοτικότητας)	Συνεκτικοί στόχοι με Τομεακές Παρεμβάσεις - συμπληρωματικότητα. Περιλαμβάνει το Σύνολο των Προκλήσεων της Στρατηγικής Ε2020 για το περιβάλλον.
Ως προς την Χρηματοδότηση έργων για το Περιβάλλον	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Πιθανή μείωση της διαθέσιμης χρηματοδότησης λόγω μη κλειδωμένης χρηματοδότησης	Μείωση χρηματοδότησης διαθέσιμης χρηματοδότησης για περιβαλλοντικές δράσεις	Βέλτιστη οικονομική κατανομή (στο πλαίσιο ότι το πρόγραμμα δεν έχει μόνο περιβαλλοντική διάσταση)
Ως προς την προστασία της Βιοποικιλότητας	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Περιορισμένη αποδοτικότητα - αποτελεσματικότητα υλοποίηση	Στήριξη μόνο περιοχών με ΦΔ (εθνικά πάρκα - δρυμοί)	Ενίσχυση του περιφερειακού συστήματος Προστατευόμενων περιοχών.
Ως προς την προστασία των Υδάτων	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Υλοποίηση εθνικών Δράσεων ΟΠΥ	Περιορισμένες δράσεις (ύδρευσης - αποχετεύσεις - ΕΕΛ)	Υλοποίηση Σχεδίων Διαχείρισης ΛΑΠ
Ως προς την πρόληψη και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος	Δεν προβλέπονται	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος
Ως προς την μετρίαση της κλιματικής Αλλαγής	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος (λιγότεροι πόροι)	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος
Ως προς την διαχείριση αποβλήτων / απορριμμάτων	Μηδενική χρηματοδότηση έργων	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος	Έργα εθνικού ενδιαφέροντος και περιφερειακού ενδιαφέροντος (από το Τομεακό Πρόγραμμα μόνο)

V. Υφιστάμενη κατάσταση

Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης αναφέρεται στην παρουσίαση των χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος που ενδέχεται να επηρεαστούν (θετικά ή αρνητικά) από την υλοποίηση του προγράμματος. Η ανάλυση περιλαμβάνει τα ακόλουθα τμήματα:

Βιοποικιλότητα - χλωρίδα - πανίδα.

Αβιοτικό Περιβάλλον: κλίμα, αέρας, έδαφος, ύδατα

Πληθυσμός - Χρήσεις γης - παραγωγική δομή και οικιστική οργάνωση.

Κοινωνικός και Τεχνολογικός εξοπλισμός

Πολιτιστική κληρονομιά και Τοπίο.

Για τον προσδιορισμό του εύρους και της κάλυψης της ανάλυσης πρέπει πρώτα' απ' όλα να αναγνωριστούν οι περιοχές και οι τομείς στους οποίους αναμένετε να επιδράσει το Πρόγραμμα καθώς μπορεί η περιοχή εφαρμογής του Προγράμματος να ταυτίζεται με το σύνολο της Περιφέρειας, ωστόσο η ένταση και οι πιέσεις που θα ασκηθούν αναμένεται να έχουν σημαντικές χωρικές και θεματικές διαφοροποιήσεις ανά δράση.

Από την φύση του το ΠΕΠ δεν έχει αναλυτική χωρική διάσταση καθώς πέρα ορισμένων εξαιρέσεων δεν είναι εκ των προτέρων γνωστή η χωροθέτηση των έργων που θα υλοποιηθούν, ώστε να είναι δυνατή η επακριβής εξέταση των πιέσεων που αναμένεται να ασκήσουν στο περιβάλλον. Στην γενική περίπτωση ο προσδιορισμός της χωροθέτησης των έργων μπορεί να γίνει σε επίπεδο τύπου περιοχών. Ο προσδιορισμός αυτός γίνεται είτε λόγω της ειδικής στόχευσης των δράσεων (π.χ. αστική ανάπτυξη = χωροθέτηση σε αστικές περιοχές), είτε λόγω της γνώσης για την συγκέντρωση υφιστάμενων κλάδων στους οποίους απευθύνονται οι δράσεις (π.χ. συγκέντρωση των τουριστικών μονάδων στην παράκτια ζώνη = συγκέντρωση των επενδύσεων). Η ακριβή χωροθέτηση των έργων είναι γνωστή κυρίως για ορισμένες κατηγορίες υποδομών στις οποίες υπάρχουν ήδη οι σχετικές μελέτες - χωροθετήσεις (π.χ. Κάθετη Άξονες Εγνατίας Οδού, ΣΜΑ, ορισμένες ΕΕΛ), ή σχετίζονται με την αξιοποίηση χωρικά εστιασμένων πόρων (εκμετάλλευση γεωθερμίας). Αναλύοντας αυτά τα δεδομένα η αναμενόμενη χωροθετήσεις έργων ανά Ειδικό Στόχο παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 4: Αναμενόμενη χωροθέτηση έργων ΠΕΠ (τύποι περιοχών)

Ειδικός Στόχος				Περιοχές που αναμένεται να κατευθυνθούν οι επενδύσεις
ΕΣ	1.1.1	Ενίσχυση	δικτύωσης	Οι δράσεις αναμένεται να χωροθετηθούν κύρια στον περιαστικό χώρο, σε βιομηχανικές περιοχές,
		ερευνητικών υποδομών		

ΕΣ 1.2.1 Ανάπτυξη συνεργασιών δημόσιων ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων	ή εντός ερευνητικών / ακαδημαϊκών κέντρων όπως το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το ΒΙΟ.
ΕΣ 2.2.1 Αύξηση της προσφοράς και ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ στην τοπική επιχειρηματικότητα	Εντός αστικών περιοχών όπου κατά βάση έχουν έδρα οι φορείς Δημόσιας Διοίκησης.
ΕΣ 2.3.1 Αποτελεσματική διαχείριση των πόρων από τους ΟΤΑ μέσω εφαρμογών ΤΠΕ	
ΕΣ 3.1.1 Αύξηση των καινοτόμων ΜΜΕ στους τομείς της RIS της Περιφέρειας	Διάσπαρτα κυρίως σε: ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΑ (μεταποίηση)
ΕΣ3.2.1 Βελτίωση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ της Περιφέρειας	Παράκτια Ζώνη (Τουρισμός - Ευεξία) Περιαστικό χώρο (Μεταποίησης, εμπόριο).
ΕΣ3.3.1 Βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου των ΜΜΕ της Περιφέρειας	
ΕΣ4.3.1Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του κτιριακού αποθέματος της Περιφέρειας	Εντός οικισμών - αστικό χώρο
ΕΣ 4.5.1 Μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος των αστικών κέντρων της Περιφέρειας	Εντός Αστικών Κέντρων
ΕΣ 5.2.1 Ενίσχυση της ικανότητας της Περιφέρειας στην πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών	Σύνολο περιφέρειας (κυρίως δράσεις σχεδιασμού) Παράκτια Ζώνη, ύπαιθρος, δασικές - ορεινές περιοχές
ΕΣ6.2.1 Αύξηση της αποτελεσματικότητας στη διαχείριση των υδατικών πόρων	Έργα αναμένεται να χωροθετηθούν εντός Οικισμών (δίκτυα), περιαστικές ζώνες - ύπαιθρος (ΕΕΛ), αλλά και υδατικά σώματα (λίμνες, ποτάμια, μεταβατικά ύδατα)
ΕΣ6.3.1 Αύξηση της επίδρασης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην περιφερειακή οικονομία	Σε όλη την περιφέρεια
ΕΣ6.4.1 Αποτελεσματική διαχείριση και προστασία περιοχών ιδιαίτερης οικολογικής αξίας	Περιοχές NATURA 2000
ΕΣ6.5.1 Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και του μικροκλίματος των αστικών περιοχών	Αστικά Κέντρα /Σύνολο περιφέρειας (μονάδα εφαρμογής Δημοτική Ενότητα)
ΕΣ7.1.1 Βελτίωση οδικού δικτύου ΔΕΔ-Μ	Ύπαιθρος
ΕΣ7.2.1 Βελτίωση της προσβασιμότητας σε αστικά κέντρα και σε σημεία τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος	Ύπαιθρος και περιαστικός χώρος
ΕΣ7.2.2 Βελτίωση οδικής ασφάλειας για τη μείωση της επικινδυνότητας του οδικού δικτύου	Σύνολο περιφέρειας

ΕΣ7.5.1 Βελτίωση της κατανάλωσης μικρών καταναλωτών	Αστικές Περιοχές
ΕΣ9.1.1 Επέκταση και βελτίωση των υποδομών υγείας και εξασφάλιση συνθηκών πρόσβασης κυρίως στις ευπαθείς ομάδες ΕΣ9.1.2 Κάλυψη των ποιοτικών και ποσοτικών αναγκών πρόνοιας, στέγασης και σίτισης των ευπαθών ομάδων	Κυρίως εντός αστικών περιοχών
ΕΣ10.1.1 Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης και συμμετοχής στην εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση	Σύνολο περιφέρειας εντός οικισμών
ΕΣ9.1.1. Αύξηση των ευκαιριών συμμετοχής στην αγορά εργασίας ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση	Σύνολο περιφέρειας εντός οικισμών
ΕΣ 8.1.1 Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα.	Σύνολο περιφέρειας εντός οικισμών
ΕΣ 8.5.1 Ενίσχυση της ικανότητας εργαζομένων και επιχειρήσεων για την προσαρμογή τους στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης	Σύνολο περιφέρειας εντός οικισμών
ΕΣ 9.1.1 Αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση	Σύνολο περιφέρειας εντός οικισμών
ΕΣ9.2.1 Αύξηση των ευκαιριών κοινωνικής και οικονομικής ενσωμάτωσης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων	Κυρίως εντός αστικών περιοχών
ΕΣ9.3.1 Βελτίωση των συνθηκών κοινωνικής φροντίδας στην Περιφέρεια για άτομα που υφίστανται διακρίσεις	
ΕΣ9.4.1 Διαφύλαξη της υγείας ειδικών πληθυσμιακών ομάδων ΕΣ9.4.2 Βελτίωση της πρόσβασης ευπαθών ομάδων σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας	Κυρίως αστικές - περιαστικές περιοχές
ΕΣ9.5.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση ευπαθών ομάδων πληθυσμού μέσω της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας	
ΕΣ9.6.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση με αξιοποίηση του τοπικού δυναμικού	Αστικές - περιαστικές περιοχές, απομακρυσμένες περιοχές
ΕΣ 6.1 Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής του ΠΕΠ (ΕΚΤ)	Σύνολο περιφέρειας

ΕΣ 7.1 Ενίσχυση των συστημάτων και Σύνολο περιφέρειας
των διαδικασιών διοίκησης και
εφαρμογής του ΠΕΠ (ΕΤΠΑ)

Η χωρική διάσταση των έργων του ΠΕΠ φαίνεται σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα να εστιάζει σε αστικές και περιαστικές περιοχές και στην παράκτια ζώνη, ωστόσο οι δράσεις για τις οποίες προκύπτουν σημαντικότερες επιπτώσεις (μεγάλα τεχνικά έργα) κατευθύνονται προς τύπους περιοχής της υπαίθρου.

Κύρια στοιχεία της κατάστασης του περιβάλλοντος και την βιώσιμη ανάπτυξη στην Περιφέρεια Ηπείρου είναι:

Η Ήπειρος διαθέτει ένα ιδιαίτερα πλούσιο και ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον που περιλαμβάνει από αλπικά οικοσυστήματα, ως εκτεταμένους παράκτιους υδροβιότοπους. Το απόθεμα αυτό αποτελεί κύριο αναπτυξιακό πόρο και θα πρέπει να διαφυλαχθεί. Η διαφύλαξη αυτή θα επιτευχθεί όχι με την απομόνωση του, αλλά με την χρηστή διαχείριση και προστασία του. Υπολογίζεται ότι περίπου το 24% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας (WWF 2012) αποτελείται από δασικές εκτάσεις (κωνοφόρα και πλατύφυλλα) Στην Περιφέρεια Ηπείρου εντάσσονται 31 περιοχές που εντάσσονται στον Εθνικό Κατάλογο Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000. Εκ των 31 περιοχών 2 είναι διαπεριφερειακές με την Π. Δ. Μακεδονίας, ενώ η περιοχή του Αμβρακικού είναι επίσης διαπεριφερειακή με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αλλά χρεώνεται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Συνολικά η έκταση των 29 προστατευόμενων περιοχών (χωρίς να αφαιρεθούν οι επικαλύψεις μεταξύ ΖΕΠ και ΕΖΔ και χωρίς να αφαιρεθούν οι εκτάσεις άλλων περιφερειών) υπολογίζεται σε 4.484 τ.χλμ. Από τις περιοχές αυτές²:

- ο σε 24 με συνολική έκταση 3.330 τ.χλμ. (74%) έχουν εκπονηθεί Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΜΠ) και εντάσσονται υπολογίζεται την αρμοδιότητα Φορέων Διαχείρισης,
- ο σε 15 περιοχές έχει συνταχθεί Σχέδιο Διαχείρισης,
- ο σε άλλες 3 (που εντάσσονται στο Πάρκο της Παμβώτιδας) το Σχέδιο Διαχείρισης απαιτεί επικαιροποίηση,
- ο σε 3 περιοχές Natura που εντάσσονται στο Ε.Π. του Αμβρακικού έχει δρομολογηθεί η εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης.

Οι περιοχές αυτές δέχονται σημαντικές απειλές και πιέσεις από ανθρωπογενής και φυσικές δραστηριότητες. Το καθεστώς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών είναι αρκετά υψηλό σε σχέση με την Ελλάδα δεν καλύπτει ωστόσο την υποχρέωση κάλυψης όλων των περιοχών του δικτύου Natura 2000 με επικαιροποιημένα Σχέδια Διαχείρισης.

Στην Ήπειρο βρίσκονται το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού, που αποτελείται από ένα εκτεταμένο σύστημα υδροβιοτόπων, είναι ενταγμένο στην συνθήκη Ramsar και φιλοξενεί πάνω από 350 είδη ορνιθοπανίδας, το Εθνικό Πάρκο της Βόρειας Πίνδου, το οποίο πέρα από τα δασικά

² Αναλυτικά στοιχεία σε σχέση με την έκταση, την κατάσταση της διαχείρισης και τα έργα που έχουν ως τώρα υλοποιηθεί σε κάθε περιοχή παρουσιάζονται στο **Παράρτημα II.2** "Κατάσταση διαχείρισης και έργα στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000"

ενδιατήματα αποτελεί τόπο κατοικίας της Καφέ Αρκούδας, η Περιοχή προστασίας της φύσης στενών και εκβολών ποταμών Αχέροντα και Καλαμά και η Περιοχή οικοανάπτυξης λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων που είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την ορνιθοπανίδα και την ιχθυοπανίδα τους.

Το Υδατικό διαμέρισμα Ηπείρου παρόλο που είναι το πλέον πλεονασματικό της χώρας, αντιμετωπίζει κατά τόπους σημαντικά ποσοτικά και ποιοτικά προβλήματα. Αυτά εντοπίζονται κύρια στην Παράκτια Ζώνη και ειδικά στο νότιο τμήμα της, όσο και στην Παμβώτιδα λόγω της ισχυρής πίεσης από την συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων. Το Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων περιλαμβάνει σημαντικά Μέτρα τα οποία μπορούν να υλοποιηθούν μέσω του ΕΤΠΑ, του Ταμείου Συνοχής και του ΕΤΓΑΑ. Με βάση τα αποτελέσματα της ταξινόμησης της οικολογικής κατάστασης, από τα 82 ποτάμια υδάτινα σώματα στο Υδατικό Διαμέρισμα Ηπείρου (GR05):

- ο 3, δηλαδή ποσοστό 3,66%, βρίσκονται σε υψηλή οικολογική κατάσταση / υψηλό οικολογικό δυναμικό,
- ο 66, δηλαδή ποσοστό 80,49%, βρίσκονται σε καλή οικολογική κατάσταση / καλό οικολογικό δυναμικό,
- ο 6, δηλαδή ποσοστό 7,32% σε μέτρια οικολογική κατάσταση / μέτριο οικολογικό δυναμικό και
- ο 7, δηλαδή ποσοστό 8,54% σε άγνωστη οικολογική κατάσταση / άγνωστο οικολογικό δυναμικό.

Σημειώνεται ότι στην κατηγορία της υψηλής οικολογικής κατάστασης / υψηλού οικολογικού δυναμικού αντιστοιχεί το 4,06% του συνολικού μήκους των ποτάμιων υδάτινων σωμάτων, στην κατηγορία της καλής οικολογικής κατάστασης / καλού οικολογικού δυναμικού αντιστοιχεί το 84,43%, στην κατηγορία της μέτριας οικολογικής κατάστασης / μέτριου οικολογικού δυναμικού το 6,36%, ενώ στην κατηγορία της άγνωστης οικολογικής κατάστασης / άγνωστου οικολογικού δυναμικού το 5,15%.

Στο Υδατικό Διαμέρισμα της Ηπείρου έχουν αναγνωριστεί 26 υπόγεια υδατικά συστήματα, (21 εκ των οποίων βρίσκονται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Σύμφωνα με το Σχέδιο διαχείρισης Υδάτων (Χαρακτηρισμός και τυπολογία επιφανειακών υδατικών συστημάτων και αρχικός και περαιτέρω χαρακτηρισμός των υπόγειων υδατικών συστημάτων) τα 12 από αυτά αντιμετωπίζουν προβλήματα ρύπανσης. Από αυτά, στα 8 η ρύπανση χαρακτηρίζεται τοπική και στα 4 σημειακή. Στην ρύπανση συμβάλει η έλλειψη σε υποδομές δικτύων / εγκαταστάσεων επεξεργασίας, σε περιοχές όπως τα Σύβοτα, η Παραμυθιά, το Νεοχώρι, η Κόνιτσα, ο Λούρος κ.α.).

Η παράκτια ζώνη περιλαμβάνει ιδιαίτερα σημαντικές για την οικολογία και την οικονομία περιοχές. Παρά τις εντάσεις στο σύνολο τους οι ακτές (εκτός των ευτροφικών περιοχών της λιμνοθάλασσας του Αμβρακικού) χαρακτηρίζονται ως εξαιρετικής κατάστασης σύμφωνα με το πρόγραμμα παρακολούθησης ακτών.

Στην Ήπειρο υπολογίζεται ότι παράγονται περίπου 120.000 tn ΑΣΑ το χρόνο. Η Διαχείριση των απορριμμάτων παρουσιάζει ελλείψεις σε σχέση με τις απαιτήσεις της τρέχουσας Ευρωπαϊκής και Εθνικής Στρατηγικής σε επίπεδο έργων που αφορούν την συλλογή - διαλογή, ανακύκλωση,

κομποστοποίηση θα καλυφθούν σε μεγάλο ποσοστό από τα ΕΤΠΑ - Ταμείο Συνοχής της περιόδου 2014-2020. Πρόσφατα έχει εγκριθεί η αναθεώρηση του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο του προγραμματισμού για την κάλυψη των αναγκών. Πέρα όμως από τα έργα δεν θα πρέπει να υποτιμάται η ενίσχυση των πολιτικών Μείωσης και Επαναχρησιμοποίησης των απορριμμάτων.

Τα αστικά κέντρα αντιμετωπίζουν όλο και περισσότερο πιέσεις που προκαλούνται από την συμφόρηση και την κίνηση στις κεντρικές περιοχές. Οι υπερβάσεις ρύπων στην ατμόσφαιρά, αν και δεν έχουν επαρκώς μελετηθεί θεωρείται ότι ειδικά τα τελευταία έτη έχουν οξυνθεί κύρια λόγω της αντικατάστασης του πετρελαίου με την καύση ξύλου. Παράλληλα ειδικά στα Ιωάννινα και την Άρτα παρατηρείται μια εκτεταμένη αστική διάχυση που προκαλεί σημαντικά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος στο χώρο αυτό, ενώ σημαντικά είναι και τα κυκλοφοριακά προβλήματα στις κεντρικές περιοχές των Ιωαννίνων.

Πιέσεις προς το τοπίο που προκαλούνται από την ανάπτυξη ανθρώπινων δραστηριοτήτων εντοπίζονται κύρια στην παράκτια ζώνη και σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη. Η αναγνώριση των πιέσεων αυτών έχει αναγνωρισθεί από την Περιφέρεια, η οποία έχει προχωρήσει στην θέσπιση σχεδίων χρήσεων γης (ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ) σε όλο το παράκτιο μέτωπο.

Η περιφέρεια δεν διαθέτει ιδιαίτερες μονάδες που να παράγουν μεγάλες ποσότητες GHG, ωστόσο υπάρχουν πηγές συμβολής στην κλιματική αλλαγή οι οποίες κατά κύριο λόγο αφορούν τον αστικό χώρο και την κτηνοτροφία. Στον αστικό χώρο η παραγωγή GHG σχετίζεται με την αστική ρύπανση που προκαλείται κύρια από τις αυξημένες ανάγκες για θέρμανση και την μεγάλη εξάρτηση αυτής από καύσεις (πετρελαίου, ξύλου). Ειδικά η αυξανόμενη χρήση ξύλου και άλλων υλικών τα τελευταία έτη έχει οδηγήσει στην εμφάνιση φαινομένων αιθαλομίχλης στα αστικά κέντρα (τεκμηριωμένα στα Ιωάννινα όπου λειτουργεί σταθμός μέτρησης, αλλά πολύ πιθανών και σε άλλες περιοχές) με σοβαρές επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο.

Η Περιφέρεια Ηπείρου παρουσιάζει έναν εξαιρετικά γερασμένο πληθυσμό. Η δημογραφική αυτή τάση εκδηλώνεται με σαφή χωρικά χαρακτηριστικά και συνδέεται άμεσα με τις κατά τόπους δυνατότητες και προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης. Παραθέτοντας τους δείκτες γήρανσης του πληθυσμού και αντικατάστασης της εργασίας, φαίνεται ότι "θετικές" πληθυσμιακές προοπτικές εμφανίζονται μόνο στα αστικά κέντρα των Ιωαννίνων και της Ηγουμενίτσας, συνθήκες "συγκράτησης" στις άλλες δύο πρωτεύουσες περιφερειακών ενοτήτων, ενώ στον λοιπό χώρο της υπαίθρου και ειδικά στον ορεινό χώρο η γήρανση είναι ιδιαίτερα υψηλή.

Ως προς τα αναπτυξιακά της μεγέθη η περιφέρεια κατατάσσεται μεταξύ των «φτωχότερων» περιφερειών όχι μόνο της χώρας αλλά και της Χωρικής Ενότητας και της ΕΕ-15 και της ΕΕ-28. Το σημαντικότερο ζήτημα είναι η διαχρονικότητα της αναπτυξιακής υστέρησης. Η εικόνα της απασχόλησης στην Περιφέρεια Ηπείρου, όπως για το σύνολο της χώρας έχει επηρεαστεί σε σημαντικό βαθμό από την οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 και η οποία έχει μεγάλο και συνεχώς αυξανόμενο αντίκτυπο στην αγορά εργασίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι σωρευτικά την περίοδο 2010-2012 η απασχόληση μειώθηκε κατά 19,2 χιλιάδες άτομα ή κατά 13,8% με την αντίστοιχη μείωση σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 14,3%. Η μείωση αφορά το σύνολο των παραγωγικών τομέων της περιφέρειας, ενώ η κύρια μείωση της απασχόλησης έχει προέλθει από τον τριτογενή τομέα όπου στην Περιφέρεια χάθηκαν 11,2 χιλ. θέσεις εργασίας ή το 13,2%.

Αντίθετα αντιστάσεις απέναντι στην κρίση φαίνεται να ασκούν κλάδοι με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα, όπως η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες, καθώς και οι κλάδοι χημικής βιομηχανίας, κατασκευής μεταλλικών προϊόντων και παραγωγής φαρμακευτικών σκευασμάτων. Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι και οι πιέσεις που δέχθηκε ο κλάδος της μεταποίησης τροφίμων ήταν ηπιότερες σε σχέση με τη χώρα, γεγονός που συνδέεται με την παραγωγική δυναμική της περιφέρειας στη μεταποίηση τροφίμων.

Η Ήπειρος έχει πλούσια ιστορική και πολιτιστική παράδοση, η οποία τεκμηριώνεται από τα πολλά και σημαντικά ιστορικά μνημεία και τους παραδοσιακούς οικισμούς που υπάρχουν στην περιοχή, από όλες τις ιστορικές περιόδους. Η πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής συμπεριλαμβάνει, επιπρόσθετα, παραδοσιακά επαγγέλματα (χρυσοχοΐα, ασημουργία, βαρελοποιία κα), τη μουσική παράδοση, ιδιαίτερα τοπία (π.χ. αναβαθμίδες, ξερολιθιές κα). Το δίκτυο των αρχαιολογικών χώρων σε όλη την περιφέρεια (Δωδώνη – Νικόπολη – Νεκρομαντείο – Πύργος Λυγιάς, Αρχαία Γιτάνη κ.λ.π, χώροι πολλά με ιστορικά ευρήματα και επιβλητικά ορατά μνημεία) δείχνει ότι η πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής είναι προϊόν της συνεισφοράς όλων των τόπων, επιτρέποντας στον κάτοικο αλλά και τον επισκέπτη να έχει εύκολα μια αντιπροσωπευτική εικόνα για τη ιστορία της περιφέρειας. Ειδικότερα, η αρχιτεκτονική κληρονομιά της Ηπείρου περιλαμβάνει, καταρχάς, μνημεία διεθνώς γνωστά, με μεγάλη αρχαιολογική σημασία και πλούτο ιστορικής πληροφορίας, με σημαντικότερα τη Δωδώνη και τη Νικόπολη. Επίσης, ογδόντα δύο (82) οικισμοί είναι χαρακτηρισμένοι ως παραδοσιακοί.

VI. Πιθανή εξέλιξη της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος χωρίς την εκτέλεση του προγράμματος

Κύρια σκοπιμότητα του ΠΕΠ είναι να υποστηρίξει χρηματοδοτικά την εφαρμογή επιμέρους Σχεδίων και Στρατηγικών που αναφέρονται στους τομείς της Έξυπνης, Βιώσιμης και Χωρίς Αποκλεισμούς Ανάπτυξης. Συνεπώς, η μη εφαρμογή του Προγράμματος θα είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την ακύρωση σημαντικών δράσεων υλοποίησης των Στρατηγικών και Σχεδίων αυτών και την ανατροπή της αποτελεσματικότητάς τους.

Ειδικά, ως προς τη διαχείριση και προστασία του περιβάλλοντος, η μη εφαρμογή του σχεδίου θα είχε τα εξής αποτελέσματα ανά τομέα:

- Η Ήπειρος διαθέτει ένα ιδιαίτερα πλούσιο και ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον που περιλαμβάνει από αλπικά οικοσυστήματα, ως εκτεταμένους παράκτιους υγροβιότοπους. Το απόθεμα αυτό αποτελεί κύριο αναπτυξιακό πόρο και θα πρέπει να διαφυλαχθεί. Η διαφύλαξη αυτή θα επιτευχθεί όχι με την απομόνωση του, αλλά με την χρηστή διαχείριση και προστασία του. Σε πολλά από τα προστατευόμενα οικοσυστήματα παρουσιάζονται πιέσεις που σχετίζονται με:
 - τις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής (πυρκαγιές -πλημμύρες) που αναμένεται να αυξηθούν.
 - τις δραστηριότητες αναψυχής και την οργάνωση των χρήσεων γης

- Το καθεστώς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών είναι αρκετά υψηλό σε σχέση με την Ελλάδα δεν καλύπτει ωστόσο την υποχρέωση κάλυψης όλων των περιοχών του δικτύου Natura 2000 με επικαιροποιημένα Σχέδια Διαχείρισης
- Το Υδατικό διαμέρισμα Ηπείρου παρόλο που είναι το πλέον πλεονασματικό της χώρας, αντιμετωπίζει κατά τόπους σημαντικά ποσοτικά και ποιοτικά προβλήματα. Αυτά εντοπίζονται κύρια στην Παράκτια Ζώνη και ειδικά στο νότιο τμήμα της, όσο και στην Παμβώτιδα λόγω της ισχυρής πίεσης από την συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων. Το Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων περιλαμβάνει σημαντικά Μέτρα τα οποία θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν προκειμένου με την υλοποίηση τους να αντιστραφούν οι τάσεις υποβάθμισης της ποιότητας τους.
- Η ρύπανση των υδάτων εν μέρει οφείλεται στην απουσία υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων που αφορούν ένα σημαντικό αριθμό μεσαίου μεγέθους οικισμών (οικισμών Γ' προτεραιότητας) ή μικρών οικισμών που διοχετεύουν τα απόβλητα τους σε ευαίσθητους αποδέκτες (κυρίως θάλασσα). Η μη υλοποίηση των απαιτούμενων έργων θα επιτείνει τα προβλήματα ρύπανσης, ειδικά στην παράκτια ζώνη όπου οι οικισμοί αυτοί εμφανίζουν θετική τουριστική και πληθυσμιακή δυναμική.
- Η Διαχείριση των απορριμμάτων παρουσιάζει ελλείψεις σε σχέση με τις απαιτήσεις της τρέχουσας Ευρωπαϊκής και Εθνικής Στρατηγικής σε επίπεδο έργων που αφορούν την συλλογή - διαλογή, ανακύκλωση, κομποστοποίηση θα καλυφθούν σε μεγάλο ποσοστό από τα ΕΤΠΑ - Ταμείο Συνοχής της περιόδου 2014-2020. Πέρα όμως από τα έργα δεν θα πρέπει να υποτιμάται η ενίσχυση των πολιτικών Μείωσης και Επαναχρησιμοποίησης των απορριμμάτων. Η παραγωγή των απορριμμάτων δεν αναμένεται να διαφοροποιηθεί σημαντικά σε σχέση με τα ποιοτικά ή ποσοτικά χαρακτηριστικά της
- Τα αστικά κέντρα αντιμετωπίζουν όλο και περισσότερο πιέσεις που προκαλούνται από την συμφόρηση και την κίνηση στις κεντρικές περιοχές. Οι υπερβάσεις ρύπων στην ατμόσφαιρά, αν και δεν έχουν επαρκώς μελετηθεί θεωρείται ότι ειδικά τα τελευταία έτη έχουν οξυνθεί κύρια λόγω της αντικατάστασης του πετρελαίου με την καύση ξύλου. Παράλληλα ειδικά στα Ιωάννινα και την Άρτα παρατηρείται μια εκτεταμένη αστική διάχυση που προκαλεί σημαντικά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος στο χώρο αυτό.
- Η περιφέρεια δεν διαθέτει ιδιαίτερες μονάδες που να παράγουν μεγάλες ποσότητες GHG, ωστόσο υπάρχουν πηγές συμβολής στην κλιματική αλλαγή οι οποίες κατά κύριο λόγο αφορούν τον αστικό χώρο και την κτηνοτροφία. Στον αστικό χώρο η παραγωγή GHG σχετίζεται με την αστική ρύπανση που προκαλείται κύρια από τις αυξημένες ανάγκες για θέρμανση και την μεγάλη εξάρτηση αυτής από καύσεις (πετρελαίου, ξύλου). Ειδικά η αυξανόμενη χρήση ξύλου και άλλων υλικών τα τελευταία έτη έχει οδηγήσει στην εμφάνιση φαινομένων αιθαλομίχλης στα αστικά κέντρα (τεκμηριωμένα στα Ιωάννινα όπου λειτουργεί σταθμός μέτρησης, αλλά πολύ πιθανών και σε άλλες περιοχές) με σοβαρές επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο.

- Η Ήπειρος παρουσιάζει ιδιαίτερα ανησυχητικές πληθυσμιακές τάσεις κυρίως στο Ορεινό τμήμα της με υψηλή γήρανση και σημαντική μείωση του εργατικού δυναμικού. Η εξέλιξη αυτή αναμένεται να έχει και περιβαλλοντικές επιπτώσεις λόγω της περιορισμού του ρυθμιστικού ρόλου του ανθρώπου στο οικοσύστημα.
- Η παραγωγική δομή της περιφέρειας στηρίζεται σε δραστηριότητες συγκέντρωσης στα αστικά κέντρα και τον παράκτιο χώρο. Το γεγονός αυτό δημιουργεί μια υψηλή συγκέντρωση στις περιοχές αυτές και τροφοδοτεί πιέσεις προς τους περιβαλλοντικούς πόρους λόγω της απρογραμμάτιστης και άναρχης αστικής διάχυσης τόσο στον περιαστικό χώρο, όσο και στο παράκτιο μέτωπο. Οι πιέσεις αυτές μεταφράζονται σε οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Για την αντιμετώπιση των πιέσεων αυτών η Περιφέρεια έχει ήδη καθορίσει τις χρήσεις γης σε όλες τις δημοτικές ενότητες του παράκτιου χώρου.
- Η Ήπειρος διαθέτει ένα σημαντικό πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό απόθεμα το οποίο από την μία οφείλει να διατηρηθεί και από την άλλη να αξιοποιηθεί.

VII.Εκτίμηση, Αξιολόγηση και αντιμετώπιση των Επιπτώσεων

Το ΠΕΠ αξιολογείται ως προς τα περιβαλλοντικά του αποτελέσματα βάση των παραμέτρων και των συμβόλων που παρουσιάζονται στο παρακάτω υπόμνημα που συνοδεύει τον συνοπτικό πίνακα παρουσίασης των επιπτώσεων.

Συμπερασματικά, το πρόγραμμα αναμένεται να δημιουργήσει περιορισμένους κινδύνους για το περιβάλλον, το σημαντικότερο μέρος των οποίων μπορεί να προληφθεί, ή να περιοριστεί μέσω συγκεκριμένων δράσεων που προτείνονται στο κεφάλαιο 7 και 8 της ΣΜΠΕ. Παράλληλα, λόγω της περιβαλλοντικής διάστασης του ΠΕΠ σε πολλούς περιβαλλοντικούς τομείς η επίδραση του προγράμματος αναμένεται να είναι ιδιαίτερα θετική.

Συνοπτικά η αξιολόγηση των επιπτώσεων παρουσιάζεται στον Πίνακα 6. Τα βασικά ευρήματα της αξιολόγησης είναι:

Σε σχέση με την βιοποικιλότητα η επίδραση αναμένεται ιδιαίτερα θετική καθώς το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει σημαντικές παρεμβάσεις για την προστασία και ανάδειξη περιοχών με σημαντική οικολογική αξία. Θετικά εξάλλου αναμένεται να συνδράμουν δράσεις για την προστασία από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (δασική προστασία, περιορισμός πλημμύρων σε δελταϊκούς σχηματισμούς) και οι δράσεις για την διαχείριση των υδάτων και των αποβλήτων. Οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις προσδιορίζονται τοπικά και αφορούν σημειακές ή γραμμικές παρεμβάσεις (π.χ. διάνοιξη οδών) οι επιπτώσεις των οποίων μπορούν να προληφθούν ή περιοριστούν δραστικά μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Επίσης, σημείο προσοχής οφείλει να είναι η ανάδειξη του οικολογικού αποθέματος καθώς "υπερέκθεση" του μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές πιέσεις υποβάθμισης.

Σε σχέση με την πανίδα και χλωρίδα, πέρα από την προστασία των ενδιαιτημάτων που αναφέρθηκε παραπάνω αναμένεται να συμβάλουν και άλλες δράσεις του ΠΕΠ όπως η πρόληψη καταστροφών, η βελτίωση της ποιότητας των υδάτων κ.α..

Στον τομέα της διαχείρισης των υδάτων, το πρόγραμμα περιλαμβάνει την χρηματοδότηση σημαντικών μέτρων για την εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών Απορροής του Υδατικού διαμερίσματος Ηπείρου και αναμένεται να συμβάλει θετικά. Πιθανές αρνητικές επιπτώσεις μπορεί να εκδηλωθούν τοπικά λόγω της αύξησης χρήσης των υδατικών πόρων για την περεταίρω επιχειρηματική και παραγωγική ανάπτυξη που θα ενισχυθεί επίσης από το ΠΕΠ. Οι επιπτώσεις αυτές θεωρούνται ότι θα είναι τοπικές και ασθενείς, ενώ η πρόληψη και ο περιορισμός τους μπορεί να υλοποιηθεί μέσω του ίδιου ΠΕΠ (πέρα από την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας) με την ενθάρρυνση της εισαγωγής "πράσινων" τεχνολογιών και καινοτομίας.

Για την ατμοσφαιρική ρύπανση των πρόγραμμα περιλαμβάνει σημαντικά μέτρα που αφορούν τις αστικές περιοχές, οι οποίες αντιμετωπίζουν και τα κυριότερα προβλήματα. Τα μέτρα αυτά εντάσσονται στην λογική υλοποίησης σχεδίων Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Ως προς την διαχείριση των απορριμμάτων το ΠΕΠ θα συμπεριλάβει σημαντικά έργα για την υλοποίηση του ΠεΣΔΑ και ορθή περιβαλλοντικά διαχείριση τους. Βραχυπρόθεσμα ωστόσο, μέσω των διαδικασιών υλοποίησης ορισμένων έργων του είναι πιθανό να αυξηθούν οι ροές ορισμένων ρευμάτων αποβλήτων. Οι επιπτώσεις που αυτά μπορεί να επιφέρουν μπορεί να ελαχιστοποιηθούν με την ορθή διαχείριση τους.

Το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει σημαντικές παρεμβάσεις για την πολιτιστική κληρονομιά και θα συμβάλει στην προστασία των πόρων. Προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην προστασία του τοπίου.

Το πρόγραμμα διαθέτει σημαντικούς πόρους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της πρόληψης - μετριασμό των επιπτώσεων φυσικών καταστροφών. Οι πόροι δεν θα καλύψουν το σύνολο των αναγκών, ωστόσο αναμένεται να συμβάλουν θετικά προστατεύοντας τις περιουσίες και την υγεία των κατοίκων. Παράλληλα συμβάλει στην τήρηση των δεσμεύσεων της χώρας για τον μετριασμό των εκπομπών αερίων που συμβάλουν στην κλιματική αλλαγή και στην κάλυψη του μεριδίου της Περιφέρειας.

Τέλος, όπως είναι αναμενόμενο το πρόγραμμα αναμένεται να συνδράμει ιδιαίτερα θετικά στην ενίσχυση της ισόρροπης ανάπτυξης, την κοινωνική συνοχή και την υγεία των κατοίκων της περιφέρειας καθώς οι τομείς αυτοί αποτελούν τον πυρήνα του σχεδιασμού.

Το σύνολο των επιπτώσεων και των συνεργιών εξετάστηκαν ανά Άξονα Προτεραιότητας/ Ειδικό Στόχο και (εφόσον κρίθηκε σκόπιμο ανα τύπο δράσης). Τα κυριότερα ευρήματα ήταν

Ο Α.Π. 1 περιλαμβάνει δράσεις, Ειδικούς Στόχους, Επενδυτικές Προτεραιότητες από τους Θεματικούς Στόχους 1, 2 και 3. Οι δράσεις που περιγράφονται κατά κύριο λόγω με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας - επιχειρηματικότητας της Ηπείρου με άμεσες επιπτώσεις την αύξηση του ΑΕΠ, των εισοδημάτων και των θέσεων εργασίας και αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση της ευημερίας και της κοινωνικής συνοχής και εφόσον οι κανόνες του θεσμικού πλαισίου για το περιβάλλον εφαρμόζονται δεν αναμένεται να προκαλέσουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατή και η ανάπτυξη ιδιαίτερα σημαντικών συνεργιών που θα ενισχύσουν την περιβαλλοντική προστασία.

Σε σχέση με την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας (δράσεις και Ε.Σ. του Θ.Σ.3) η ένταση, ο τύπος και η κρισιμότητα τυχών επιπτώσεων αναμένεται να καθοριστεί από τρεις παραμέτρους:

- α) από το είδος και την δυναμικότητα των δραστηριοτήτων που θα ενισχυθούν και
- β) από την χωροθέτηση σε σχέση με περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα ή ιδιαίζουσα ευαισθησία και
- γ) από τον βαθμό ενσωμάτωσης κριτηρίων που προωθούν την ορθή περιβαλλοντική διαχείριση στις υποχρεώσεις ένταξης έργων.

Σε κάθε περίπτωση πάντως η πρόληψη και ο περιορισμός των επιπτώσεων αποτελεί αντικείμενο ρύθμισης και υπόκειται από την σχετική νομοθεσία για την περιβαλλοντική αδειοδότηση της κάθε δραστηριότητας. Κύριο αντικείμενο των επενδύσεων στην επιχειρηματικότητα αποτελούν οι Κλάδοι του Πυρήνα Εξειδίκευση της RIS3. Συνοψίζοντας τις κατά τομέα / κλάδο πιθανές επιπτώσεις αναμένεται:

- Ως προς την βιοποικιλότητα, μικρή πιθανότητα ασθενών αρνητικών επιπτώσεων προσδιορίζεται κύρια για τον τουρισμό (νέες και υφιστάμενες), ως πιθανή δευτερογενής επίπτωση λόγω αύξησης της όχλησης που θα προκληθεί από την αύξηση της επισκεψιμότητας στις περιοχές ή η ανταγωνιστική χρήση των πόρων (πχ παραλίες) καθώς και από την ενίσχυση του αγροτο-διατροφικού τομέα που ενδέχεται να εντείνει πιέσεις ρύπανσης υδατικών συστημάτων.
- Ως προς τα ύδατα, η επίπτωση είναι αμφίσημη από την μία δραστηριότητες όπως ο τουρισμός και τυροκομία που εντάσσονται στον πυρήνα εξειδίκευσης της RIS δημιουργούν πιέσεις προς τα ύδατα, ενώ από την άλλη δράσεις εκσυγχρονισμού ενδέχεται να αυξήσουν την αποδοτικότητα των συστημάτων πρόληψης και περιορισμού.
- Το ίδιο ισχύει με την παραγωγή αποβλήτων από μεταποιητικές μονάδες. Η αύξηση της παραγωγής θα προκαλέσει αύξηση των ποσοτήτων παραπροϊόντων και η αύξηση της εξωστρέφειας (εξαγωγών) την χρήση υλικών συσκευασίας. Αντίθετα υπάρχει πιθανότητα να εισαχθούν καινοτομίες που θα μειώσουν την παραγωγή αποβλήτων σε υφιστάμενες μονάδες ή θα βελτιώσουν τον περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών του προϊόντος.
- Ως προς τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής θεωρείται ότι υπάρχει πιθανότητα βελτίωσης του "αποτυπώματος" σε υφιστάμενες μονάδες μέσω δράσεων τεχνολογικού εκσυγχρονισμού του προγράμματος, αλλά προσθήκη νέων πηγών εκπομπής από την ίδρυση νέων μονάδων. Αύξηση των GHG αναμένεται να προκληθεί και από την ενίσχυση του τουρισμού.
- Ως προς το τοπίο εκτιμάται ότι υπάρχει κίνδυνος διαταραχής (κατακερματισμού) στην παράκτια ζώνη από την εγκατάσταση νέων δραστηριοτήτων.

Ο ΑΠ 2 περιλαμβάνει τους Θ.Σ. 4, 5 και 6 που αναφέρονται στην βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι δράσεις και ΕΣ του ΘΣ. 4 έχουν άμεση και προφανή σύνδεση στην συμμετοχή της Ηπείρου κατ' αναλογία στην Εθνική και Διεθνή προσπάθεια για τον μετριασμό της Κλιματικής Αλλαγής και υψηλή συνέργεια στον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα αστικά κέντρα.

Οι δράσεις που εντάσσονται στον Θ.Σ.5 αναμένεται να έχουν πέρα από την προφανή ταύτιση με τον Περιβαλλοντικό Στόχο " Ενίσχυση της προσαρμογής της Ηπείρου στην Κλιματική Αλλαγή, προκειμένου να απορροφηθούν με το λιγότερο δυνατό κόστος οι επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής" σημαντικές θετικές επιπτώσεις σε σχεδόν όλους τους περιβαλλοντικούς τομείς και κυρίως στην προστασία της βιοποικιλότητας, του εδάφους και των υδάτων. Ωστόσο, υπάρχει και η πιθανότητα δημιουργίας πιέσεων και αρνητικών επιπτώσεων σε περιπτώσεις κατά τις οποίες έργα προστασίας (αντιπλημμυρικά) περιορίζουν την ροή πόρων και υλικών που είναι σημαντικά για ορισμένους τύπους οικοτόπων. Οι επιπτώσεις αυτές ωστόσο μπορούν να προληφθούν κατά την φάση σχεδιασμού των έργων.

Στον Θ.Σ.6 περιλαμβάνονται δράσεις που σχετίζονται με την ολοκλήρωση του συστήματος διαχείρισης Απορριμμάτων, τα έργα διαχείρισης υδάτων, την σύνδεση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με τον τουρισμό, την προστασία των οικολογικών περιοχών αφορά κύρια την υλοποίηση διαχειριστικών σχεδίων σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000, την ολοκλήρωση του Χωροταξικού Σχεδιασμού, τα έργα ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης.. Σε κάθε περίπτωση σε ορισμένους τύπους δράσεων που περιέχουν τεχνικά έργα ενδέχεται να αναπτυχθούν βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις(αύξηση αιωρούμενων σωματιδίων - σκόνης, θόρυβος κατά την διάρκεια κατασκευής). Οι επιπτώσεις αυτές θα αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της αδειοδότησης τους. Επισημαίνεται ότι λόγω του ότι ορισμένα από τα Αστικά Κέντρα της Ηπείρου βρίσκονται σε επαφή με ευαίσθητα ή προστατευόμενα οικοσυστήματα (Ιωάννινα - Παμβώτιδα, Άρτα - Άραχθος, Πρέβεζα - Αμβρακικός) η βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών σε αστικά κέντρα ενδέχεται να συμβάλει στη προστασία της βιοποικιλότητας.

Τα έργα μεταφορών (ΑΠ 3) συνοδεύονται από την πιθανότητα δημιουργίας σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον που προκαλούνται τόσο από την κατασκευή τους, όσο και από την λειτουργία τους. Παράλληλα, η αύξηση της προσβασιμότητας σε ορισμένες περιοχές αυξάνει τις πιέσεις που αυτή δέχεται και από άλλους κλάδους - δραστηριότητες. Ο τύπος και η ένταση των αναμενόμενων πιέσεων διαφοροποιείται ανά Ε.Σ. άλλα και τύπο δράσεων. Συγκεκριμένα:

Ο Ε.Σ. 7.2.1. περιλαμβάνει έργα που αναφέρονται τόσο σε περιοχές της υπαίθρου, συμπεριλαμβανομένων πιθανώς δασικών ή προστατευόμενων περιοχών, όσο και δράσεις που εξυπηρετούν την αστική κινητικότητα και αναμένεται να χωροθετηθούν εντός των αστικών ή/και σε περιαστικές ζώνες. Κατά την κατασκευή οδών σύνηθες διαταραχές αφορούν την προσωρινή υποβάθμιση των περιβαλλοντικών παραμέτρων στην περιοχή εκτέλεσης του έργου (συνήθως γραμμικά και σε μικρή απόσταση από αυτό) λόγω της παραγωγής σκόνης, θορύβου που προκαλείται κατά τις εκσκαφές και την αλλοίωση του τοπίου που προκαλείται είτε από την αναγκαία αποψίλωση είτε λόγω της δημιουργίας ορυγμάτων - επιχωμάτων. Κατά την φάση της λειτουργία των οδικών αξόνων κύριες επιπτώσεις σχετίζονται (στην γενική περίπτωση) με την αύξηση των εκπομπών κυκλοφοριακών ρύπων και θορύβου και επηρεάζουν σε μικρή απόσταση από χάραξη του δρόμου την ποιότητα των υδάτων και του εδάφους λόγω καθίζησης

υπολειμμάτων καυσίμων, λιπαντικών ελαίων, ελαστικών στο οδόστρωμα και μεταφοράς τους μέσω των βρόχινων απορροών στο έδαφος και τον υδροφόρο της περιοχής.

Στην περίπτωση της ανάπτυξης νέων οδών στην ύπαιθρο και ειδικά για συνδέσεις ΔΕΔ-Μ με περιοχές φυσικού κάλους, η κατασκευή και λειτουργία των νέων οδών μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην βιοποικιλότητα, την χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής, καθώς είναι ενδεχόμενος ο κατακερματισμός του οικοσυστήματος, η αύξηση της θνησιμότητας άγριας ζωής για απειλούμενα ή τρωτά είδη (αρκούδα, λύκος) λόγω ατυχημάτων, η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων (λόγω ρύπανσης ή την αύξησης των σκουπιδιών), η αύξηση του κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιών (σε δασικές περιοχές).

Στην περίπτωση ανάπτυξης νέας οδικής υποδομής στην ύπαιθρο για την σύνδεση των ΔΕΔ-Μ με μεγάλα αστικά κέντρα, οι επιπτώσεις αφορούν σχεδόν αποκλειστικά αγροτικές εκτάσεις και περιαστικές ζώνες. Σε αυτές τις περιοχές οι κυριότερες επιπτώσεις (πέρα των γενικών που αναφέρθηκαν παραπάνω) συνδέονται κύρια με την αλλαγή των χρήσεων γης και την γραμμική - παρόδια ανάπτυξη εκτός σχεδίου δόμησης κυρίως για επαγγελματικές χρήσεις. Η ανάπτυξη αυτή έχει ιδιαίτερα σοβαρές δευτερογενείς επιπτώσεις που συνδέονται με την υποβάθμιση των υδάτων (καθώς στις περιοχές αυτές απουσιάζουν συστήματα ύδρευσης/ αποχέτευσης), την αύξηση των ατυχημάτων λόγω συχνή δυνατότητας πρόσβασης των παρόδιων στην οδό. Παράλληλα η ρύπανση που προκαλείται στην περίπτωση αυτή στο έδαφος και τα νερά ενδέχεται να επηρεάσει την ποιότητα παραγόμενων αγροτικών προϊόντων.

Στον αστικό χώρο σημαντικότερες θεωρούνται οι επιπτώσεις που προκαλούνται σε σχέση με την παραγωγή αερίων ρύπων και θορύβου, ωστόσο τα έργα που θα ενταχθούν στοχεύουν στην βελτίωση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, δηλαδή στην καταπολέμηση των κύριων επιπτώσεων που έχει προκαλέσει η παρελθούσα ανάπτυξη της αστικής οδικής υποδομής.

Σε κάθε περίπτωση (δράση) θα πρέπει να επισημανθεί ότι μια δευτερογενή πίεση που δημιουργείται από την διάνοιξη οδικών αξόνων είναι ότι με κάθε νέα οδό ικανοποιείται ένα μέρος της λανθάνουσας ζήτησης μεταφορικού έργου, το οποίο θα παρέμενε ανενεργό (δηλαδή οι κινήσεις δεν θα πραγματοποιούνταν αν δεν γινόταν ο Άξονας) με συνέπεια την αύξηση των εκπομπών από την οδική κυκλοφορία.

Στους στόχους βελτίωσης της οδικής ασφάλειας περιλαμβάνεται και η προστασία από ατυχήματα που προκαλεί η διέλευση ειδών άγριας πανίδας από οδικούς άξονες (ιδιαίτερα της Καφέ Αρκούδας στον ορεινό χώρο της Πίνδου - Μέτρα Περιορισμού Επιπτώσεων). Η μείωση των ατυχημάτων πέρα από τις πρωτογενείς θετικές επιπτώσεις στην Υγεία, κοινωνική συνοχή και την οικονομία, έχει και δευτερογενής επιπτώσεις που σχετίζονται κύρια με τα ύδατα και το έδαφος. Συγκεκριμένα η μείωση των ατυχημάτων αναμένεται να προκαλέσει μείωση των διαρροών επικίνδυνων και τοξικών ουσιών όπως τα λιπαντικά έλαια, ή τα καύσιμα που εκλύονται κατά την διάρκεια των ατυχημάτων στο οδόστρωμα και μετά μέσω των βρόχινων απορροών εκπλένονται προς τα εδάφη και τα υπόγεια ύδατα.

Ο Α.Π. 4 περιλαμβάνει δράσεις ΕΤΠΑ των Θ.Σ. 9 και 10 που σχετίζονται με την κατασκευή υποδομών υγείας και εκπαίδευσης. Τα έργα αυτά δεν προκαλούν σημαντικές επιπτώσεις (πέρα από αυτές της κατασκευής κτηρίων), επιδέχονται ωστόσο βελτιώσεων της περιβαλλοντικών τους

επιδόσεων μέσα από την ενσωμάτωση κατά την κατασκευή τους αρχών βιοκλιματικού σχεδιασμού, ενσωμάτωσης των ΑΠΕ και συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας / υδάτων και διαχωρισμού της συλλογής απορριμμάτων.

Οι Άξονες 5, 6 και 7 (τεχνική βοήθεια) δεν αναμένεται να προκαλέσουν αξιόλογες επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Συνοπτικά η αξιολόγηση των επιπτώσεων του ΠΕΠ παρουσιάζεται με την μορφή πίνακα και την χρήση των συμβόλων του παρακάτω υπομνήματος.

Παράμετρος	Σύμβολο	Επεξήγηση
Πιθανότητα Επίπτωσης	●●●●●	Πολύ Πιθανό
	●●●	Πιθανό
	●	Ελάχιστη ή μηδενική Πιθανότητα Επίπτωσης
Κλίμακα	-	Μεγάλη αρνητική / Αρνητική
	+	Μεγάλη θετική / Θετική (συνέργεια)
Συχνότητα/διάρκεια	Άμεση	Άμεση
	Μεσο	Μεσοπρόθεσμη
	Περι	Περιστασιακή - βραχυπρόθεσμή
Αντιστρεψιμότητα	U	Μη αναστρέψιμη
	A	Αναστρέψιμη
Διασυννοριακή διάσταση	Αναφορά περιοχής	Πιθανή διασυννοριακή επίπτωση
Δυνατότητα Πρόληψης	●●●●●	Σημαντική αποτελεσματικότητα λήψης προληπτικών μέτρων
	●●●	Μέτρια αποτελεσματικότητα
	●	Μικρή αποτελεσματικότητα
Δυνατότητα Περιορισμού	●●●●●	Σημαντική αποτελεσματικότητα λήψης προληπτικών μέτρων
	●●●	Μέτρια αποτελεσματικότητα
	●	Μικρή αποτελεσματικότητα
Αβεβαιότητα	●●●●●	Υψηλή αβεβαιότητα εκτίμησης

Πίνακας 5: Μήτρα συνοπτικής αξιολόγησης αναμενόμενων επιπτώσεων ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Πιθανότητα Επίπτωσης	Κλίμακα	Συχνότητα /διάρκεια	Αντιστρεψιμότητα των αρνητικών επιπτώσεων	Διασυνοριακή - Διαπεριφερειακή Διάσταση	Δυνατότητα Πρόληψης των αρνητικών επιπτώσεων	Δυνατότητα Περιορισμού των αρνητικών επιπτώσεων
Βιοποικιλότητα - οικοσυστήματα	●●●●● ●	+ -	Μεσο	Όχι	Ιόνιο - Αδριατική	●●●●●	●●●
Χλωρίδα -Πανίδα	●●●	+	Μεσο	-			
Υγεία - κοινωνική Συνοχή	●●●●●	+	Άμεση				
Ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη	●●●●●	+	Άμεση				
Ατμόσφαιρα - θόρυβος	●●●●●	+	Άμεση				
Ύδατα	●●● ●	+ -	Άμεση	Ναι	Δυτική Ελλάδα	●●●●●	●●●●●
Έδαφος	●	+	Μεσο				
Παραγωγή και διαχείριση αποβλήτων	●●● ●	+ -	Μεσο	Ναι		●●●	●●●●●
Τοπίο - Πολ. κληρονομία	●●●●● ●●●	+ -	Άμεση	Όχι		●●●●●	●●●●●
Αντιμετώπιση - πρόληψη Κλιματικής Αλλαγής	●●●●●	+	Μεσο	-		-	-
Μετριασμός της Κλιματικής Αλλαγής	●●●●● ●	+ -	Μεσο	-	Παγκόσμια	●	●●●

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

I. Μέτρα για την προστασία του Περιβάλλοντος, την πρόληψη, τον περιορισμό και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Το ΠΕΠ Ηπείρου αποτελεί ένα αναπτυξιακό σχέδιο το οποίο στοχεύει στην οικονομική, κοινωνική, βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος της Περιφέρειας Ηπείρου. Κύριος φορέας Προγραμματισμού του είναι η Περιφέρεια Ηπείρου και αρχή διαχείρισης η Διαχειριστική Αρχή Ηπείρου, σύμφωνα με τις εκάστοτε αρμοδιότητες που απορρέουν από το θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης της περιόδου 2014-2020. Περιοχή εφαρμογής του είναι η περιοχή εντός των διοικητικών ορίων της Περιφέρειας και κύριοι δικαιούχοι και ωφελούμενοι οι κάτοικοι, οι φορείς και η επιχειρήσεις που εδρεύουν ή δραστηριοποιούνται εντός αυτής.

Για την επίτευξη των στόχων για βιώσιμη ανάπτυξη το ΠΕΠ Ηπείρου προωθεί επενδύσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, την προώθηση των ΤΠΕ, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, την αντιμετώπιση των επιπτώσεων (πρόληψη) της κλιματικής αλλαγής, την αποτελεσματική διαχείριση των πόρων και του περιβάλλοντος, τις βιώσιμες μεταφορές, την κοινωνική ενσωμάτωση και την εκπαίδευση.

Η εκτίμηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων των προτεινόμενων από το ΠΕΠ δράσεων κατέληξε στα εξής:

- Στην πλειονότητα τους οι δράσεις του ΠΕΠ θα έχουν θετική επίπτωση στην κατάσταση του περιβάλλοντος της Περιφέρειας Ηπείρου.
- Σημαντικό μέρος των δράσεων καλύπτουν τις ανάγκες χρηματοδότησης επιμέρους σχεδίων και προγραμμάτων για την υλοποίηση στόχων της περιφερειακής, εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής για το Περιβάλλον και την Βιώσιμη Ανάπτυξη.
- Οι θετικές επιπτώσεις αφορούν τόσο το ανθρωπογενές, όσο και το φυσικό περιβάλλον και ειδικότερα την ισορροπία (χωρική) ανάπτυξη, την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών στα αστικά κέντρα, την διαχείριση των υδάτων, την διαχείριση των αποβλήτων, την διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, την επίτευξη των στόχων για την κλιματική αλλαγή, την αντιμετώπιση επιπτώσεων και κινδύνων από την κλιματική αλλαγή και την πολιτική προστασία.
- Η ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης στην υλοποίηση δράσεων διέπει όλους τους στόχους του προγράμματος και δεν περιορίζεται αυστηρά στα μέτρα (ειδικούς στόχους) που σχετίζονται αποκλειστικά με την προστασία του.
- Οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις προκύπτουν από το σχέδιο αξιολογούνται ως ασθενείς, και τοπικές. Σημαντικό μέρος των αρνητικών επιπτώσεων σχετίζεται με την

φάση κατασκευής / υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος και έχουν βραχυπρόθεσμο και βραχυχρόνιο χαρακτήρα. Στο σύνολο τους οι αρνητικές επιπτώσεις του προγράμματος επιδέχονται ρυθμίσεων για την πρόληψη ή τον περιορισμό της έντασης και έκτασης τους.

Με βάση τα παραπάνω εκτιμάται ότι η υλοποίηση του προγράμματος θα δημιουργήσει μια ισχυρή θετική συνέργεια για την βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος στην Περιφέρεια Ηπείρου. Προκειμένου ωστόσο ο βαθμός της συνέργειας αυτής να μεγιστοποιηθεί και να αποφευχθούν τυχόν αρνητικές επιπτώσεις που έχουν αναγνωριστεί και λαμβάνονται τα μέτρα πρόληψης, περιορισμού και αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που περιγράφονται παρακάτω.

Τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος την πρόληψη, τον περιορισμό και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλούνται από την υλοποίηση δράσεων που θα ενταχθούν στο ΠΕΠ Ηπείρου περιλαμβάνουν ενέργειες ελέγχου, αρχές και υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούνται από τις αρμόδιες αρχές. Κύριος φορέας για τον έλεγχο της εφαρμογής των μέτρων είναι η υπηρεσία διαχείρισης του προγράμματος. Η εφαρμογή των επιμέρους μέτρων γίνεται βάση της κείμενης νομοθεσίας από την έχουσα την σχετική αρμοδιότητα υπηρεσία. Αυτά είναι:

α) Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων.

- Η επιλεξιμότητα των τύπων δράσεων / έργων από το πρόγραμμα δεν μεταβάλλει σε καμία περίπτωση τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το θεσμικό πλαίσιο για την Περιβαλλοντική Αδειοδότηση και η παρούσα έγκριση όρων του προγράμματος δεν υποκαθιστά καμία από τις σχετικές υποχρεώσεις των φορέων υλοποίησης - λειτουργίας των έργων - δραστηριοτήτων που θα ενταχθούν στο Πρόγραμμα.
- Για την ένταξη οποιουδήποτε έργου προς χρηματοδότηση, είναι υποχρεωτικό να έχουν ακολουθηθεί και τηρούνται οι κατά περίπτωση (είδος έργου / δραστηριότητα) διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης, όπως αυτές ορίζονται από την σχετική νομοθεσία και όπως αυτή ισχύει κατά την περίοδο υποβολής της πρότασης προς χρηματοδότηση. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες απαιτείται η έκδοση απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων από αρμόδια αρχή η απόφαση αυτή θα αποτελεί μέρος του φακέλου των στοιχείων του έργου, ο οποίος θα ελέγχεται κατά την διαδικασία ελέγχου ένταξης των έργων. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης αποτελεί μέρος του προς χρηματοδότηση έργου ή εξαρτάται από αυτό, θα πρέπει να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στην πρόσκληση, όπου θα καθορίζεται ο εναλλακτικός χρόνος κατά τον οποίο τα απαιτούμενα σε κάθε περίπτωση έγγραφα θα πρέπει να προσκομιστούν.
- Διαπίστωση μη τήρησης εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων περιλαμβάνονται στους φακέλους έγκρισης των έργων / υποέργων από αρμόδιες υπηρεσίες ή κατά τις διαδικασίες ελέγχου του Προγράμματος δύναται να οδηγήσουν σε απένταξη των σχετικών πράξεων από το Πρόγραμμα.

β) Λοιπά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της περιβαλλοντικής διάστασης του προγράμματος:

Τα μέτρα αυτά αφορούν κυρίως την αρχή διαχείρισης και παρακολούθησης του προγράμματος και ενσωματώνονται είτε ως ενέργειες ελέγχου κατά την εξέταση των φακέλων των προς ένταξη πράξεων / έργων, είτε ως μέτρα (υποχρεωτικού ή μη χαρακτήρα) που θα ενσωματωθούν κατά τις ενέργειες υλοποίηση του προγράμματος και κατά κύριο λόγο λόγω κατά την εξειδίκευση των κριτηρίων επιλογής και αξιολόγησης των πράξεων.

- Σε έργα τεχνολογικής ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων ή άλλα έργα που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του πλαισίου περιβαλλοντικής αδειοδότησης θα πρέπει να προσδιορίζεται εκ των προτέρων από τους φορείς της πρότασης αν υπάρχει πιθανότητα παραγωγής επικίνδυνων ή τοξικών αποβλήτων ή η χρήση "ελεγχόμενων περιβαλλοντικά ουσιών ή ακτινοβολιών και να προσκομίζεται βεβαίωση ότι τα απόβλητα αυτά γίνονται δεκτά από πιστοποιημένο στο ΥΠΕΚΑ φορέα ή μονάδα διαχείρισης.
- Ο έλεγχος της καταλληλότητας της χωροθέτησης δραστηριοτήτων πραγματοποιείται κατά την διαδικασία έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων ή την έκδοση αδειών κατασκευών. Θα ήταν ωστόσο επιθυμητό οι επενδύσεις προς δραστηριότητες να κατευθυνθούν κατά προτεραιότητα σε περιοχές όπου οι εν λόγω δραστηριότητα αποτελεί κύρια θεσμοθετημένη χρήση σύμφωνα με τα ισχύοντα σχέδια χρήσεων γης και κατόπιν σε περιοχές όπου υπάρχει γενική καταλληλότητα. Η υλοποίηση του μέτρου αυτού μπορεί να γίνει μέσα από την διαδικασία αξιολόγησης των προτάσεων για την ένταξη έργων με πρόβλεψη ειδικής πριμοδότησης.
- Σε περιοχές που τα επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα χαρακτηρίζονται από το Σχέδιο Διαχείρισης ως κατώτερης της καλής κατάστασης, ή περιοχές που εντάσσονται στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΔ05, με σύμφωνη γνώμη και αδειοδότηση από την Δ/ση Υδάτων είναι επιθυμητό κατά την διαμόρφωση κριτηρίων για την ένταξη πράξεων να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενσωμάτωση έργων "πρασίνων τεχνολογιών" όπως εξοικονόμηση ύδατος, ανακύκλωση υδάτων, επεξεργασίας αποβλήτων κ.ο.κ..
- Πράξεις που χρηματοδοτούν επιχειρήσεις (καινοτομία- επιχειρηματικότητα - ανταγωνιστικότητα) που θα περιλαμβάνουν επιπλέον των υποχρεωτικών περιβαλλοντικών όρων επενδύσεις σε "πράσινες υποδομές και τεχνολογίες"(πχ χρήση γεωθερμίας, εξοικονόμηση πόρων - ενέργειας παραγωγή αποβλήτων, κ.ο.κ.) , βιοκλιματικές αρχές ή/και θα προωθούν την μείωση παραγωγής και επανάχρηση υλικών (σύμφωνα με την ιεραρχία διαχείρισης απορριμμάτων) θα ήταν ιδιαίτερα σκόπιμο να πριμοδοτούνται κατά την διαδικασία επιλογής έργων.
- Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει το επιχορηγούμενο επενδυτικό σχέδιο να λαμβάνει κάθε δυνατό μέτρο για την τήρηση των προτεραιοτήτων της διαχείρισης απορριμμάτων, δηλαδή να έχει ως προτεραιότητα τη μείωση των παραγόμενων ποσοτήτων, την επαναχρησιμοποίηση υλικών (από την επένδυση ή τρίτους), την ανακύκλωση κ.ο.κ.

- Ειδικά για επενδύσεις σε τουριστικές επιχειρήσεις θα ήταν επιθυμητό στις επιλέξιμες ενέργειες που θα χρηματοδοτηθούν να περιλαμβάνονται και να αξιολογούνται παρέχοντας επιπλέον βαθμούς ενέργειες που κατευθύνουν μέρος της επιδότησης για την εφαρμογή βιοκλιματικών μεθόδων ή/και την ενσωμάτωση "πράσινων" τεχνολογιών.
- Δράσεις τουριστικής ανάπτυξης ή ανάδειξης φυσικών πόρων εντός περιοχών του Εθνικού Καταλόγου Natura 2000 θα πρέπει να είναι συνεπή τους με τα Σχέδια Διαχείρισης των περιοχών αυτών. Σε περιπτώσεις που τα έργα αυτά αναφέρονται σε περιοχές με Φορέα Διαχείρισης, είναι απαραίτητη η γνωμοδότηση του.
- Για τις εντάξεις έργων Ύδρευσης, Αποχέτευσης, ΕΕΛ ή άλλα έργα που αφορούν την διαχείριση αποβλήτων θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα σε έργα εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων.
- Η λήψη κάθε δυνατού μέτρου για αποφυγή διέλευσης εντός βιοτόπων και περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών πραγματοποιείται κατά την διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης. Όπου αυτό δεν είναι δυνατόν, θα πρέπει να ενσωματώνεται στο τεχνικό δελτίο του κάθε έργου η πληροφορία για το μήκος του άξονα που διέρχεται μέσα από προστατευόμενη περιοχή και οι σχετικές εργασίες που υλοποιούνται κατ' εντολή της ΑΕΠΟ του έργου προκειμένου να είναι δυνατή η παρακολούθηση των επιπτώσεων μέσω του αντίστοιχου περιβαλλοντικού δείκτη της ΣΜΠΕ.
- Όταν εκτελούνται δράσεις που περιλαμβάνουν ενέργειες αντικατάστασης εξοπλισμού, ανακαίνισης - ανακατασκευής κτιρίων, αντικατάστασης οχημάτων - μηχανημάτων, εκσκαφές, αντικατάσταση ηλεκτρονικών ή ηλεκτρικών συσκευών από δημόσιους φορείς (ΕΣ 4.3.1., 4.5.1., 5.2.1, 6.1.1., 6.2.1 και 7.2.1) θα πρέπει στις προτάσεις να υπάρχει περιγραφή του τρόπου με τον οποίο θα γίνει η διαχείριση των αποβλήτων που προκύπτουν κατά την φάση της υλοποίησης (ΑΕΚΚ, ΟΤΚΖ, Ηλεκτρικά-Ηλεκτρονικά), ώστε να γίνεται η βέλτιστη δυνατή διαχείριση σύμφωνα με τις τρέχουσες διαθέσιμες υποδομές του ΠεΣΔΑ.

II. Σύστημα παρακολούθησης των Επιπτώσεων του ΠΕΠ Ηπείρου.

Για την Παρακολούθηση των επιπτώσεων του ΠΕΠ Ηπείρου συντάσσεται ετήσια έκθεση σύμφωνα με το περιεχόμενο και την δομή που θα οριστεί από τις αρμόδιες Εθνικές Αρχές.

Η παρακολούθηση θα βασιστεί κύρια στην χρήση δεικτών που είτε παρακολουθούν παραμέτρους που δημιουργούν πιέσεις στο περιβάλλον είτε αναφέρονται στις κύριες περιβαλλοντικές μεταβολές που μπορεί να προκληθούν (είτε θετικά είτε αρνητικά) από το Πρόγραμμα. Η επιλογή του συστήματος δεικτών θα προσδιορισθεί από τις αρμόδιες αρχές συντονισμού προκειμένου να εξυπηρετεί το σύνολο της παρακολούθησης του ΕΣΠΑ 2014-2020 και να μπορεί να παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο ελέγχου. Ωστόσο στο

πλαίσιο της ΣΜΠΕ ειδικά για την Ήπειρο συστήνεται η χρήση των δεικτών που έχουν καταγραφεί στο κεφάλαιο 7.4 της ΣΜΠΕ.

Η ετήσια έκθεση παρακολούθησης συντάσσεται από τις αρχές που θα οριστούν σύμφωνα με το σύστημα διαχείρισης του 2007-2014 και υποστηρίζονται από την υπηρεσία διαχείρισης του προγράμματος η οποία έχει και την ευθύνη τήρησης και συλλογής των στοιχείων παρακολούθησης.

Δεδομένου ωστόσο, ότι απο την αξιολόγηση έχει προκύψει ότι οι αναμενόμενες αρνητικές επιπτώσεις θα είναι περιορισμένες και για τον λόγο αυτό είναι αρκετά δύσκολο να απομονωθούν, οι δείκτες κατά κύριο λόγο προσδιορίζονται στην παρακολούθηση της έντασης των επεμβάσεων. Παράλληλα, λόγω του ότι είναι εξίσου σημαντικό να βελτιστοποιηθούν και τα θετικά αποτελέσματα στο Περιβάλλον αρκετοί δείκτες παρακολουθούν τις θετικές επιπτώσεις.

Για τον έλεγχο των επιπτώσεων και την παρακολούθηση τους χρησιμοποιούνται δείκτες. Οι δείκτες είναι:

Πίνακας 6: Δείκτες περιβαλλοντικής Παρακολούθησης

ΤΟΜΕΑΣ	Δείκτης	Πηγή - Τρόπος υπολογισμού	Σκοπιμότητα χρήσης / Σύνδεση με Παρακολούθηση επιπτώσεων δράσεων
Βιοποικιλότητα Οικοσυστήματα Χλωρίδα - Πανίδα	- Έκταση εντός προστατευόμενων περιοχών που καταλαμβάνεται από νέα υποδομή ή δραστηριότητα η οποία χρηματοδοτείται από το ΠΕΠ	Τεχνικά Δελτία Έργων Υπολογίζεται το εμβαδόν οικοπέδου αν πρόκειται για δραστηριότητα ή της οδού (συμπεριλαμβανομένων των διευθετήσεων) αν πρόκειται για δρόμο.	Στόχος είναι η παρακολούθηση της έντασης επέμβασης εντός περιοχών με σημαντική βιοποικιλότητα. Στόχος είναι η ελαχιστοποίηση της τιμής του δείκτη (χωρίς ωστόσο να ορίζεται ένα συγκεκριμένο μέγεθος).
	Έκταση των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στις οποίες υλοποιούνται σχέδια διαχείρισης που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα.	Τεχνικά Δελτία Έργων ΕΣ 6.4.1.	Αναφέρεται στην πρόοδο επίτευξης του Στόχου για προστασία της Βιοποικιλότητας του Προγράμματος. Σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για την Βιοποικιλότητα το 100% των περιοχών θα πρέπει να διαθέτει μια μορφή διαχείρισης ως το 2020. Το αποτέλεσμα αυτό θα προκύπτει ως άθροισμα όλων των σχετικών προγραμμάτων των ΕΔΕΤ (ΥΜΠΕΡΡΑΑ, ΠΑΑ, ΕΠΑΛ).
Ατμόσφαιρα Θόρυβος	- Αριθμός Αστικών κέντρων που διαθέτουν συστήματα μέτρησης της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης	Αριθμός ενταγμένων έργων	Παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας.
	Αριθμός κυκλοφοριακών παρεμβάσεων για την ενίσχυση ήπιων μορφών μετακίνησης ανά αστικό κέντρο	Τεχνικά Δελτία Έργων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. Ως παρέμβαση θεωρείται το κάθε υποέργο.	Ο δείκτης εκφράζει την ένταση της ένταξης έργων βιώσιμης αστικής κινητικότητας στο σύνολο των ΒΑΑ.
Υδάτα	Έκταση των ΛΑΠ ή Υπόγειων Υδατικών Συστημάτων στα οποία χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα έργα διαχείρισης υδάτων ή	Τεχνικά δελτία έργων και Δ/ση Υδάτων Ηπείρου ΑΠ.Δ. Ηπ-ΔΜ.	Ο δείκτης περιγράφει τον βαθμό κάλυψης (στον χώρο) των μέτρων για την διαχείριση των υδάτων. Ο δείκτης περιγράφει την συνεισφορά του ΠΕΠ στην επίτευξη

	αντιπλημμυρικά έργα	των Μέτρων διαχείρισης.
	Α)Αριθμός νέων Έργων/ Δραστηριοτήτων που Χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα και δύναται να προκαλέσουν δυσμενείς επιπτώσεις σε Προστατευόμενες περιοχές (του Μητρώου Υδάτων, και Β) έκταση που συνολικά καταλαμβάνουν εντός προστατευόμενων περιοχών (εφόσον εμπίπτουν εντός ορίων προστατευόμενης περιοχής) [ανά Ζετία]	Τεχνικά δελτία έργων και Δ/ση Υδάτων ΑΠ.Δ. Ηπ-ΔΜ. Οι συγκεκριμένοι δείκτες αποτελούν παραλλαγή αντίστοιχου δείκτη παρακολούθησης της Εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων. Ο αρχικός δείκτης περιλαμβάνει το σύνολο των έργων / δραστηριοτήτων. Για την παρακολούθηση του ΠΕΠ θα απομονωθεί το κλάσμα που αφορά τα έργα που εντάσσονται σε αυτό. Σύγκριση των δύο δεικτών θα αναδείξει το βαθμό στον οποίο το ΠΕΠ επιδρά στις επιπτώσεις στα Ύδατα.
Έδαφος - Απόβλητα	Ποσότητες αποβλήτων ΑΕΚΚ και ΟΤΚΖ που οδηγείται προς ανακύκλωση / ανάκτηση.	Οι ποσότητες αυτές θα δηλώνονται από τους φορείς υλοποίησης των έργων στα ΤΔΕ παρακολούθησης τους. Αφορά τις δράσεις των ΘΣ 4, 5 και 7
Ισόρροπη Ανάπτυξη	Ποσοστό έκτασης που καλύπτεται από ΓΠΣ /ΣΧΟΟΑΠ	Σύστημα Διαχείρισης του Προγράμματος Στόχος είναι ο έλεγχος της παραγωγής ΑΕΚΚ και ΟΤΚΖ που παράγεται από δράσεις υλοποίησης υποδομών και ανακαίνισης/ ανακατασκευής δημοσίων κτηρίων μέσω του προγράμματος και η πιστοποίηση της ορθής διαχείρισής τους.
Ισόρροπη Ανάπτυξη	Ποσοστό έκτασης που καλύπτεται από ΓΠΣ /ΣΧΟΟΑΠ	Σύστημα Διαχείρισης του Προγράμματος Στόχος του δείκτη είναι η μέτρηση της ολοκλήρωσης θεσμοθέτησης χρήσεων γης.
Τοπίο - Υγεία - Ισόρροπη Ανάπτυξη	Αριθμός (ποσοστό) νέων δραστηριοτήτων που εγκαθίστανται εντός ζωνών στις οποίες η συγκεκριμένη δραστηριότητα ορίζεται ως ή μεταξύ των κυρίων χρήσεων προς τον Αριθμό του συνόλου των επενδύσεων που εντάσσονται στις αντίστοιχες δράσεις	Σύστημα διαχείρισης προγράμματος / συσχέτιση με ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ. Αφορά μόνο δράσεις των ΕΣ του ΘΣ 3 (επιχειρηματικότητα). Στόχος είναι η κατά το δυνατόν μεγιστοποίηση του δείκτη, ο οποίος εκφράζει την αποδοτικότητα του προγράμματος στην διαχείριση του χώρου

Μετριασμός της Κλιματικής Αλλαγής	<p>Ισοζύγιο CO₂ προγράμματος</p> <p>Συνολική ετήσια μείωση των εκπομπών CO₂ (σε tn) που οφείλεται στην εφαρμογή δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας / εκμετάλλευσης ΑΠΕ</p>	<p>Προκύπτει ως άθροισμα της ετήσια εξοικονόμησης CO₂ (σε tn) που προκύπτει από την εφαρμογή των δράσεων των ΕΣ του ΘΣ4 (όπως αυτές προσδιορίζονται από τα Ενεργειακά Πιστοποιητικά των έργων) μείων (-) των επιπλέον³ ετήσιων εκπομπών CO₂ που αναμένεται να προστεθούν κατ' έτος από την λειτουργία οδών στους ΑΠ7 σύμφωνα με τις ΜΠΕ τους</p>
--	---	---

³ Ως "επιπλέον" ετήσιες εκπομπές θεωρούνται αυτές που προκύπτουν απο νέες κινήσεις που θα δημιουργηθούν και όχι απο υπάρχουσες που εξυπηρετούνται ήδη από υφιστάμενες εναλλακτικές οδούς. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να προσμετρείται και η μείωση εκπομπών που προκύπτει από την δημιουργία μιας λιγότερο ενεργοβόρας σύνδεσης δύο περιοχών.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Ι. Ενέργειες Διαβούλευσης

Η Διαβούλευση της ΣΜΠΕ διεξήχθη σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις προδιαγραφές που ορίζονται από την ΚΥΑ με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/28.8.2006 για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001 (ΦΕΚ Β' 1225).

Αρμόδια Περιβαλλοντική Αρχή για την έγκριση της ΣΜΠΕ και τον έλεγχο του τρόπου διεξαγωγής της διαβούλευσης σύμφωνα με το παραπάνω πλαίσιο ορίστηκε η Ειδική Υπηρεσίας Περιβάλλοντος (ΕΥΠΕ) του ΥΠΕΚΑ. Ο φάκελος ΣΜΠΕ διαβιβάστηκε (Αριθμ.Πρωτ.2692/11.6.2014) από την Αρχή Σχεδιασμού του Προγράμματος (Διαχειριστική Αρχή Ηπείρου) στην ΕΥΠΕ (αρ. πρωτ. εισ. 173191/12.6.2014).

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα (Άρθρο 7 της ΚΥΑ 107017/05.09.2006) και μετά την διενέργεια του απαραίτητου ελέγχου απο την Αρμόδια για την Περιβαλλοντική Έγκριση Αρχή, ζητήθηκε η αποστολή των απαιτούμενων αντιγράφων προκειμένου να προωθηθούν στους Αρμόδιους προς γνωμοδότηση φορείς. Τα αντίγραφα στάλθηκαν απο την Αρχή Σχεδιασμού (Αριθ. Πρωτ.: 3516/23.7.2014) η οποία ταυτόχρονα προχώρησε στην δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης σε δύο ημερήσιες εφημερίδες εθνικής εμβέλειας και σε τέσσερις εφημερίδες τοπικής εμβέλειας. Το πλήρες κείμενο της ΣΜΠΕ μαζί με σχετική ανακοίνωση αναρτήθηκε επίσης στους διαδικτυακούς τόπους της Διαχειριστικής Αρχής Ηπείρου (www.perproe.gr). Κατά την ανακοίνωση, κλήθηκε το ενδιαφερόμενο κοινό να διατυπώσει εγγράφως και σε κάθε περίπτωση επαρκώς τεκμηριωμένα τις απόψεις του προς την ΕΥΠΕ του ΥΠΕΚΑ (ταχ. διεύθυνση: Λ. Αλεξάνδρας 11, 11473 Αθήνα), μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της ανακοίνωσης αυτής. Ο Τίτλος και σχετικός σύνδεσμος της ανακοίνωσης παρέμεινε στην αρχική σελίδα της Αναθέτουσας Αρχής καθ' όλη την διάρκεια της διαβούλευσης.

Σε σχέση με τη διαβούλευση με τις σχετικές δημόσιες αρχές, η ΕΥΠΕ απέστειλε (Αριθμ. Πρωτ. 174393/12.08.2014) αντίγραφα της ΣΜΠΕ στις προβλεπόμενες απο το πλαίσιο αρχές, που είναι:

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
 - a. Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού,
 - b. ΓΓ Ενέργειας και Κλ. Αλλαγής
 - c. ΓΓ Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος,
 - d. ΕΓ Δασών,
 - e. ΕΓ Υδάτων.

2. Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
 - a. ΓΓ Δημοσίων Έργων
 - b. ΓΓ Μεταφορών
3. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
4. Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
5. Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου
6. Υπουργείο Οικονομικών
7. Υπουργείο Εσωτερικών
 - a. ΓΓ Εσωτερικών
 - b. ΓΓ Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων
8. Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου

Στο πλαίσιο του Περιφερειακού Συμβουλίου έγινε δημόσια παρουσίαση της ΣΜΠΕ σε ειδική συνεδρίαση (ανοικτή προς το κοινό) της Επιτροπής Περιβάλλοντος.

ΣΥΝΟΨΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΚΦΡΑΣΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ.

Το σύνολο των απόψεων / γνωμοδοτήσεων / θεωρήσεων που αποστάλθηκε στις αρμόδιες για την διαβούλευση Αρχές παρουσιάζεται κωδικοποιημένα στον παρακάτω πίνακα, στην τελευταία στήλη του οποίου αναγράφονται οι τυχόν σχετικές ενέργειες που προτείνονται προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις.

.

Α/Α	Κωδικοποίηση Διαβούλευσης της ΣΜΠΕ του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 – Γνωμοδότηση Φορέων		
	Αρμόδια Αρχή / Φορέας / Πρόσωπο & αριθμός πρωτοκόλλου εγγράφου	Γνωμοδότηση / Παρατήρηση	Προτεινόμενες ενέργειες
1	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ Π.Ε.Κ.Α. - Ειδική Γραμματεία Υδάτων – Διεύθυνση Προστασίας και Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος – Τμήμα Επιφανειακών & Υπόγειων Υδάτων (Αριθ. Πρωτ. 146570/04-11-2014)	<p>....Θα πρέπει να προβλέπεται στην απόφαση έγκρισης της ΣΜΠΕ σχετικός όρος για την άρση των ασυμβατοτήτων που τυχόν θα προκύψουν μεταξύ των προβλεπόμενων στο ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 και στα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων.</p> <p>....Θα πρέπει να προβλέπεται στην απόφαση έγκρισης της ΣΜΠΕ σχετικός όρος για την άρση των ασυμβατοτήτων που τυχόν θα προκύψουν μεταξύ των προβλεπόμενων στο ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 και στα υπό κατάρτιση Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων για τα οποία έχει αρμοδιότητα ή συναρμοδιότητα η Περιφέρεια Ηπείρου.</p> <p>Σε κάθε περίπτωση ο έλεγχος της συμβατότητας των έργων και δράσεων που προβλέπονται στο ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 με το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών και με το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας θα γίνεται, πριν την έγκριση ένταξης των δράσεων/έργων του ΠΕΠ, από τις οικείες Δ/νσεις Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.</p>	Η σχετική γνωμοδότηση προβλέπεται στη ΣΜΠΕ και έχει ενσωματωθεί / προβλέπεται στο κεφάλαιο 'στοιχεία κανονιστικής πράξης'
2	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ – Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς – Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων – Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας (Αριθ. Πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ40/244946/1437 94/15671/6051-09/09/2014)Κατά τη διαδικασία αδειοδότησης των εκάστοτε έργων είναι απαραίτητο να γνωμοδοτήσουν, σύμφωνα με τον Νόμο 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153/Α/28-6-2002) οι αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ.	Δεν απαιτούνται προσθήκες ή διορθώσεις.
3	ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ./Γ.Γ.Δ.Ε/Γ.Δ.Υ.Ε. – Διεύθυνση Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης – Τμήματα Α+Γ (Αριθ. Πρωτ.Δ6/1035-15/09/2014)	...Σας γνωρίζουμε ότι στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας και σε ότι αφορά στα έργα ύδρευσης και αποχέτευσης, δεν έχουμε αντίρρηση για τα αναφερόμενα στη ΣΜΠΕ του θέματος που μας διαβιβάστηκε.	Δεν απαιτούνται προσθήκες ή διορθώσεις.
4	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΙΓΑΙΟΥ – Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής & Ναυτιλιακών Επενδύσεων – Διεύθυνση Λιμενικών Υποδομών – Τμήμα Β' Μελετών & Έργων (Αριθ. Πρωτ. 8221.Λ17/19/14 – 25/09/2014)	<p>....Σας γνωρίζουμε ότι δεν έχουμε αντίρρηση με το περιεχόμενο του σχεδίου, με τις ακόλουθες παρατηρήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Έχοντας υπόψη ότι στο εν θέματι Πρόγραμμα υπάρχουν και περιοχές που προστατεύονται από το Κοινοτικού ενδιαφέροντος Δίκτυο NATURA 2000, θα πρέπει να τηρούνται αυξημένα μέτρα προστασίας και ετοιμότητας κατά την εκτέλεση τυχόν έργων/δράσεων, ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο η βιοποικιλότητα των 	Δεν απαιτούνται προσθήκες ή διορθώσεις.

Α/Α	Κωδικοποίηση Διαβούλευσης της ΣΜΠΕ του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 – Γνωμοδότηση Φορέων		
	Αρμόδια Αρχή / Φορέας / Πρόσωπο & αριθμός πρωτοκόλλου εγγράφου	Γνωμοδότηση / Παρατήρηση	Προτεινόμενες ενέργειες
		<p>περιοχών αυτών και γενικά να αποτραπεί οποιαδήποτε περίπτωση επιβάρυνσής τους.</p> <p>2. Για πρόσθετους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις η Υπηρεσία μας θα τοποθετηθεί εκ νέου στο πλαίσιο της διαδικασίας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για τα προγραμματισμένα έργα και δραστηριότητες εντός αιγιαλού-παράλιας-θαλασσίου χώρου, στο πλαίσιο επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων των υδατικών συστημάτων, κατά την εφαρμογή της ΣΜΠΕ.</p>	
5	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ – Επιτροπή Περιβάλλοντος, Χωρικού Σχεδιασμού & Ανάπτυξης (Αριθ. Πρωτ. 93750/3471 – 08/09/2014)	...Γνωμοδοτεί θετικά για το περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου θέματος όπως διαβιβάστηκε...με την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν οι παρατηρήσεις της Υπηρεσίας καθώς και οι όροι που θα εγκριθούν – επιβληθούν με τη σχετική απόφαση έγκρισης της ΜΠΕ του θέματος.	Δεν απαιτούνται προσθήκες ή διορθώσεις.
6	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ – Γενική Γραμματεία Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος – Δ/νησ Χωροταξίας – Τμήμα Β' (Αριθ. Πρωτ. 40192 – 03/10/2014)	<p>Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της υπηρεσίας μας, η γνωμοδότηση μας επί του φακέλου της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Πλαισίου της Ηπείρου έχει ως εξής:</p> <p>Σύμφωνα με τη συνθετική παρουσίαση των στρατηγικών επιλογών οργάνωσης του χώρου του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης...</p> <p>Σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ...</p> <p>Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία...</p> <p>Σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες...</p> <p>Σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις της τροποποίησης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό...</p> <p>Σύμφωνα με το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Ηπείρου...</p> <p>Είναι σημαντικό ότι το ΠΕΠ Ηπείρου για τη νέα προγραμματική περίοδο (2014-2020) ενσωματώνει τη χωρική διάσταση στοχεύοντας στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού...</p> <p>Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, σας γνωρίζουμε ότι η υποβληθείσα ΣΜΠΕ του ΠΕΠ της Περιφέρειας Ηπείρου, δεν έρχεται σε αντίθεση με τις κατευθύνσεις του εθνικού και περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού και για το λόγο αυτό η υπηρεσία μας δεν έχει</p>	<p>Ο Έλεγχος Συμβατότητας των Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού έχει πραγματοποιηθεί στο κεφάλαιο 3 της ΣΜΠΕ.</p> <p>Δεν απαιτούνται προσθήκες ή διορθώσεις.</p>

Α/Α	Κωδικοποίηση Διαβούλευσης της ΣΜΠΕ του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 – Γνωμοδότηση Φορέων		
	Αρμόδια Αρχή / Φορέας / Πρόσωπο & αριθμός πρωτοκόλλου εγγράφου	Γνωμοδότηση / Παρατήρηση	Προτεινόμενες ενέργειες
		<i>αντίρρηση με την προώθησή της.</i>	
7	Τμήμα Περιβάλλοντος Περιφέρειας Ηπείρου (Αριθ. Πρωτ.– 19/08/2014)	<i>...Σημειώνεται ότι μέχρι σήμερα – στα πλαίσια της διαδικασίας δημοσιοποίησης της υπόψη Σ.Μ.Π.Ε. – δεν έχουν κατατεθεί στην Υπηρεσία μας έγγραφες παρατηρήσεις, ενστάσεις ή διαμαρτυρίες. Γνωμοδοτούμε θετικά για την υλοποίηση του Έργου ή της Δραστηριότητας χωρίς την απαίτηση πρόσθετων όρων – προϋποθέσεων.</i>	Δεν απαιτούνται προσθήκες ή διορθώσεις..
8	ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ – Διεύθυνση Προγραμματισμού, Οργάνωσης & ΤΠΕ (Αριθ. Πρωτ.14522– 10/09/2014)	Ο Δήμος Αρταίων παρέθεσε συγκεκριμένες προτάσεις που αφορούσαν το Προγραμματικό Πλαίσιο και όχι τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του σχεδίου (που αφορά τη ΣΜΠΕ) και διαβιβάστηκαν στην Αρχή Σχεδιασμού.	Έχουν συμπεριληφθεί στο επίπεδο που αφορά τη ΣΜΠΕ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΚΟΙΝΟ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΛΗΦΘΕΙ ΥΠΟΨΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΠΕΠ.

Κατά την κατάρτιση του προγράμματος έχουν ληφθεί υπόψη οι βασικές κατευθύνσεις που προέκυψαν από την διαβούλευση με τις αρμόδιες περιβαλλοντικές αρχές και το ενδιαφερόμενο κοινό και οι οποίες περιλαμβάνουν ειδικούς όρους και περιορισμούς που αφορούν συνοπτικά:

- ο Την λήψη μέριμνας ώστε το περιβάλλον να αποτελεί βασική συνιστώσα στην εξειδίκευση και εφαρμογή του ΠΕΠ, ισόρροπα με τις αναπτυξιακές και κοινωνικές επιδιώξεις.
- ο Την προστασία της βιοποικιλότητας και την προστασία των σημαντικών φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας σύμφωνα με τις κατευθύνσεις το πλαίσιο προστασίας, την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (φ.ε.κ. Β' 2383/8.8.2014) και την αποκατάσταση των όποιων επιπτώσεων στα δασικά οικοσυστήματα κατά περίπτωση.
- ο Την αποφυγή απώλειας, ρύπανσης ή υποβάθμισής των εδαφών, σύμφωνα με τις χρήσεις γης, την αποφυγή αλλοίωσης φυσικών ή παραγωγικών εδαφών, την αποφυγή των ατυχημάτων και την αποκατάσταση της μορφολογίας.
- ο Την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων και τη συνάφεια με το Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα.
- ο Τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την προώθηση των στόχων για τον μετριασμό της Κλιματικής Αλλαγής, την βιώσιμη κινητικότητα και την πράσινη κτιριοδομία.
- ο Την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- ο Την εγκατάσταση του συστήματος παρακολούθησης, το οποίο θα βασίζεται σε δείκτες, την σύνταξη και την δημοσιοποίηση περιοδικών εκθέσεων περιβαλλοντικής παρακολούθησης (ανά δύο έτη), κατά τρόπο τέτοιο ώστε να υπάρχει η δυνατότητα πληροφόρησης και έκφρασης απόψεων από το ενδιαφερόμενο κοινό.
- ο Την υποχρεωτική εφαρμογή των προτάσεων μέτρων αντιμετώπισης και περιβαλλοντικής παρακολούθησης που διατυπώνονται στη ΣΜΠΕ, εφόσον δεν έρχεται σε αντίθεση με τα παραπάνω

Για την έγκριση των όρων και περιορισμών του σχεδίου και την ενσωμάτωση των παραπάνω πορισμάτων η Αρμόδια Αρχή έχει συντάξει Σχέδιο ΚΥΑ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΜΠΕ ΕΝΣΩΜΑΤΩΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΘΗΚΑΝ.

Η διαδικασία κατάρτισης της ΣΜΠΕ πραγματοποιήθηκε σε στενή συνεργασία με την διαδικασία της ex ante αξιολόγησης, τροφοδοτώντας κατάλληλα την διαδικασία σχεδιασμού σύμφωνα με τις ενδιάμεσες φάσεις που προβλέφθηκαν κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού που εξέδωσε με διάφορες εγκυκλίους η αρμόδια αρχή (ΕΥΣΣΑΑΠ).

Συγκεκριμένα, η διαδικασία της ΣΠΕ τροφοδότησε:

- ο Την διαμόρφωση των κριτηρίων επιλογής έργων, στα οποία ενσωματώθηκαν αρχές που θα υποστηρίξουν την προστασία του περιβάλλοντος και θα προωθήσουν της βιώσιμη ανάπτυξη στο σύνολο των Ειδικών Στόχων του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020.
- ο Την εξειδίκευση δράσεων προκειμένου να περιλαμβάνονται ενέργειες - δράσεις που συμπληρώνουν την αντιμετώπιση αρνητικών επιπτώσεων του σχεδίου
- ο Τον συντονισμό των μέσων και των δράσεων προκειμένου να επιτυγχάνεται το βέλτιστο περιβαλλοντικό αποτέλεσμα και να αποφεύγονται μετακυλήσεις των επιπτώσεων απο τομέα σε τομέα.
- ο Την ένταξη του πλαισίου πολιτικής σε θέματα προστασία του περιβάλλοντος και την οριστικοποίηση (εστίαση) των Ειδικών Στόχων που σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία (Θεματικοί Στόχοι 4,5,6).

Ως κύριες δυσκολίες που προέκυψαν αναφέρονται κύρια στην φύση του προγράμματος:

- Από τη φύση του, το προτεινόμενο πρόγραμμα δεν είναι χωρικά προσδιορισμένο σε επίπεδο χαμηλότερο της Περιφέρειας, λειτουργεί με διαγωνιστικές διαδικασίες και παρέχει γενικές περιγραφές του είδους των δράσεων που ενδέχεται να υποστηριχθούν στο πλαίσιο κάθε προτεραιότητας. Επομένως, είναι δύσκολο μερικές φορές να προβλεφτούν πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις με ποσοτική βεβαιότητα, και ως εκ τούτου, η αρχή της προφύλαξης έχει ληφθεί για την αξιολόγηση των επιπτώσεων.
- Η απουσία δεδομένων και κυρίως ήδη εγκατεστημένων συστημάτων παρακολούθησης των περιβαλλοντικών παραμέτρων δυσχεραίνει - περιορίζει την δυνατότητα επιλογής δεικτών για την παρακολούθηση του προγράμματος. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι για παράδειγμα η παρακολούθηση των επιπτώσεων στην ποιότητα της ατμόσφαιρας οικιστικών περιοχών δεν μπορεί να γίνει αποτελεσματικά αν δεν υπάρχουν ήδη εγκατεστημένα συστήματα μέτρησης που να δίνουν σαφή εικόνα των υφιστάμενων τάσεων.